

ŠVENTIEJI

Prof. Ignas Končius, tyrinėdamas žemaičių kaimiečių meną, pasireiškiantį medžio darbuose — kryžiuose ir kopyltėse — išvažinėjo tūkstančius kilometrų ir surašė tūkstančius šventųjų vienetų. Lietuvoje apie tas jo keliones ir radinius buvo išspausdinta knyga. Šimet Nidos Knygų Klubas Anglijoje išleido Igno Končiaus dviejų dalių knygą — žemaičių šnekos, kuri skaitytojų yra mieliai skaitoma. Iš žemaičių šventųjų tyrinėjimų labai vaizdingai parašytas skyrelis — Šventieji.

J. Kl.
Dieve, Tu mane sutvėrei. Aš tave padirbau, pardaviau ir praėriau, — yra pasakės dievdarbais.

Tas pasakis tinka tik krikščioniškiems laikams.

Ir senų senovėje žemaičiai nebuvo stabmeldžiai. Jie stabų neturėjo. Jie neturėjo pasidirbė dievų ir negarbiu tų padarinių. Niekur neaptikta. Neseka ir iš pačios žemaičių tikybos esmės senovėje. Ir jų nebuvo.

Žemaičiai garbino galingąsias gamtos jėgas — Saulę, Perkūną ir kt. Žemaičiai nesakė, kad juos sutvėrė Saulė ar Perkūnas ar koks kitas "dievas". Jie garbino gamtos jėgas už jų gerumą, dosnumą, o kartais už statumą, drausmę. Jie buvo dėkingi gamtai, nes viską sėmėsi iš gamtos. Jie gerai suprato, giliai buvo įsisąmoninę gamtos jėgų galinumą ir savo priklausomybę nuo tų jėgų. Žemaičiai nesijautė visai laisvai aplinkoje. Gamta jiems davė, su gamta nepakariaus. Galima, tik geru su ja sugyvenant, naudotis jos gėrybėmis, susilaukti jos palankumo. Ne pripuolamai kame teuzkludavo gamtos gėrybės, o visą laiką įsitempę turėjo darytis, prašyti gamtos, kad ji duotų jiems, kas reikalinga. Lygiai taip pat kad turimojo neatimtu, nors pati buvo kadaise padėjusi tai įsigyti. Ir lytai ir audros, sauros ir nuolatinių kritulių, žaibas ir ugnelė, tegu nuolat ir kilniai garbinami, bet vis tiek kartais nusėdavo ilgai rinkta, tautoska, kad ir menkumą, bet vis tiek nuosavą užuovėją.

Kad vagis aplanko, nors trobesiai lieka, o kad ugnelė aplanko, tai ir trobesius nusineša.

Atseit, sakau, žemaitis, džiangdamasis gamta, mylėdamas ją visa širdimi, nesijautė joje laisvas. Kiaurai suprato negalės net pamanyti apie tai, kad išdrįstų kelti ranką prieš gamtą. Tuo tarpu žemaitis buvo pavojingas kariautojas užpuolusiems priešams, besikėsiantiems į jo turimą, į jo žemę, į jo laisvę. Čia jis drąsiai kariavo, sėkmingai kariavo. Matyt, gamta jis laikė kažkuo aukštesniu — nepakariausiu su ja, per menkas gražoti jai, — gerbk, garbink, geru su ja prašyk, tik atvirai, tik nuoširdžiai, bet apgaulės, be užpakalinių minčių; pagautas švedžiojant, nebeišsisuksi. Saulė viską mato. Perkūnas, kai reikia, ir žiemą sugriauja — sužaižuoja. Ir pavasariui atėjus nebus pamiršęs to, kas tau gera ar bloga priklauso, ko tu esi užsitarnavęs.

Atvirai išsikalbėjus, senieji žemaičiai sakydavo, giliai tevydami, prisimindami savo tėvų — senelių, apylinkės išmintingųjų — galvotojų žmonių pasakojimus, kartos nuo karto išsitraukdami iš burnos pypkės švammalį, nusispaudami, vis į žemę akis įbedę žiūrėdami, tik retkarčiais jas pakeldami trumpam akies mirksniui aukštyn, gal tuo tarpu ir į tave jas mesdami pa-

skubomis, retais žodžiais, sudriomis mintimis, kad tavęs nepapiktintų, kad tavo tikybinių jausmų neužgautų; katalikų Dievas gimė, kaip žmogus, iš moters, gyveno, augo, kaip visi žmonės kad gyvena, auga. Tuo tik nuo žemaičio skyrėsi, kad buvo klajūnas, Nedidelis tas žydų kraštas — žydų žemė, o jis, taip sakant, iš kaimo į kaimą bastėsi. Matyt, nebuvo pas žydus tvarkos, kad jam itin lengvai sekėsi išsisukti nuo kerštujančių senių, kurių ištikinimus jis groivė. Jis buvo tikras žmogus, tik labai protingas, išmintingas, patraukliai, bet ne taip lengvai kalbėdamas. Dėl to šiandien mums labai lengva jį pasidirbti iš bet kurios medžiagos, nusipiešti bet kuriais dažais. Dabar bereik tik pamėgdžioti tuos, kurie anksčiau mūsų buvo padirbė, nupiešė. Anava, Riškus kariuomenėje tarnavo ten kažkame Sibire prie kiniečių sienos ir, pareidamas iš kariuomenės, parsinešė ten gavęs kiniečių darbo Dievo motinos su Jėzusėliu ant rankų paveiksluką (šventus paveikslus — paveikslėlius žemaičiai vadina abrozais — abrozdeliais, o paprasto paveikslu niekuomet nepavadins abrozdu), kuriame ir Dievo Motina ir Jėzusėlis atvaizduoti kinietiška — su siauromis akutėmis, bet tokia maloni Motina ir toks meilus sūnelis, nors visiškai svetimos mums išvaizdos.

Žiūrėk, ir pas mus, kuris dievdarbais pats apsiūrus — dailus žmogus, to ir šventieji ir šventosios gražūs — malonūs.

Jei nori nusipirkti statomajai kopyltėlei šventuosius, gali į pačius dirbinius nežiūrėt, pažvelk į patį "bagamazininką", jei tik jis savo darbo pardavinėja. Taip tai sužmogina Dievo išvaizdą, padaro artimą savo gimtajai padangei. Ir perka žmonės, nesakydami: šv. Zidoriaus statulėlė, bet: "šventą Zidorių".

Et, sako, ta Jankausko Dievo Motina visai žydiškos išvaizdos. Kaip ten ją nepuošia, o vis kaip nemušiška, taip nemušiška. Ir ta to pustelninko prie Karėnos Lurdo statula, kunigo Marcjeausko iš Prancūzijos partraukta, už kurią tas vargšas ar ne trejus metus pas tą kunigą be algos tarnavo, juk ji nemušiška, nepritinka prie to šaltinėlio, prie to alksnynėlio; svetima ir gana.

Atseit, kiekvienas kraštas "pagal save šventuosius dirba". Tai lyg ir ne Dievas sutvėrė žmogų "pagal savo pavidalą į save panašų", bet žmogus pasidirbė Dievą — pavaizdavo Dievą pagal savo pavidalą į save panašų.

Žmonės, bent žemaičiai, perka šventųjų statulėles, šventųjų paveikslus "žmogiškus", "mūsiškus", "jaukius" — tokius, kaip gerieji mūsų žmonės. Žemaičiams "kas raudonas, tas gražus, kas saldus, tas skanus". Dėl to ir šventieji dažomi raudonais skruostais. Sako: graži mergelė, tik karolių betruksta. Šventasias puošia karoliai — gintariniai, perliniai. Jei kame vėjo nupustomi ar išariami buvę senkapiai (ar žvyrai imti iškasama duobėse) ir randama stiklinių karolių, daugiausia mėlynų — nelygių, — tuoj juos panaudoja Dievo Motinai papuošti.

Tokie labiausiai patinka žmonėms, tokius ir dirba, kad greičiau parduotų, kad daugiau gautų.

Žmonės pageidauja "gražių šventųjų". Ne tai rūpi, kad jėmė būtų į save panašūs — į kilmės krašto žmones, bet kad čia žemaičiams tiktų, kad jie būtų žemaitiški. Ir arklais ir sėtuvė-

Zidoriaus, arkliai pamautai ar jaučio jungas kad būtų žemaitiški, kad būtų mūsiškias Zidorius.

Tai mėgiamiausiams, geriešiams šventiesiems, mūsų krašto reikalus prižiūrintiesiems, iš tų "keturiolikos šventųjų ūkiui naudingųjų". O piktadėjai — žydai, Kristaus kankintojai, šventuosius kankinę kotai — kotavotojai, — pavaizduojami baidios — baidios išvaizdos žmogystomis. Tarsi negražios išvaizdos žmogus būtu ir blogas žmogus, ir antraip — tarsi gražūs žmonės būtu geri žmonės ar negalėtų būti blogi.

Tegu žemaičių kopyltėse tėra viso labo penki vėlniai, bet juos stengtasi padaryti kuo bauriausiais, kad žmonės jų baidytųsi, kad šurpas nukrėstų, vien akį metus į vėlnio pusę. Labai patrauklios išvaizdos angelai, moteriškų lyčių, apyriečiai, grakštūs, švelnūs — malonu jų juos žiūrėti. Jie gėrio teigėjai, jie saugo nuo blogio. Iš vien pamatymo jiems tuoj patikėsi, tuoj pulsi prie jų, apsaugos reikalingas.

Tiesa, apdaro nelabai tekečia. (Pvz., Mergelė šventoji žydų tautinių spalvų rūbeliais puošiama. Tik vienoje vietoje žemaičių pakelių kopyltėse teteško aptikti "kanapeta" Mergelės šventosios rūbelį — tarp Plungės ir Rietavo netoli Jomontinės, kiek atokiau nuo kelio kopyltėle ant akmenų. Šventųjų apdaro žemaičiai nesupranta, lyg jie visi buvo vienuoliai; gana lengvai iš medžio pagaminami — tarsi paklodės permestos per pečius.

Maždaug taip kartojant žemaičių senųjų dievobaimių — parapijų pareigūnų, prie bažnyčios prisirišusių, dalyvaujančių giedoriais budynėse, šermenyse, mirties sukaktuvėse, giedančių apie bažnyčią su procesija einant ir t. t., tenka manyti, jog žemaičiai sužmogino ir patį Jėzų ir Jo Motiną ir šventuosius.

Tiesa, šiandien JAV visose devocionalijų krautuvėse išstatyti tik kūdikiai — vaikeliai, apredyti, apkarūnavoti, vadinami Kristum Karalium. Jėzaus nebemaityti — vis tik Kristus - Karalius. Atseit, Dievas "nužemintais" — nukeltas ant žemės ir jam teikiamas žemiško valdovo vardas, o karaliai žemėje nyksta, kiek čia jų bėra. Užtatai su kūnu į dangų nukelta Dievo Motina. Amerikoje prie visų katali-

likų bažnyčių tik Mergelės šventosios statulos. Jai be pertrauktos kalbami ražančiai. Seniau, rodos, tik spalio mėnesį buvo kalbamas ražančius, ir gegužinės pamaldos gegužės mėnesį. Tad prie žemiškojo vardo karaliaus ir priinama "žemiškais keliais" per Dievo Motinos pagalbą — per Ją kelias į Dievą, per Ją su savo reikalais tenka kreiptis.

Tai šiuo atveju žemaičiai pažangūs.

Dėl to tikrai sunku pasakyti, bet atrodo, jog žemaičiai vis dėlto ne Dievui, ne šventiesiems meldėsi, ne tai dieviškajai idėjai, bet toms statulėms, tiems abrozdeliams, kurie Dievą ar šventuosius pavaizdavo. Statulėles, abrozdelius bučiuoja, manydami bučiuoją patį Dievą, pačius šventuosius, — aukščiausias meilės išreiškimas.

Sužmoginta, sudaiktinta; kiekvienas gali įsigyti "savo dievą". Meldžiasi savo "dievui". Kam man garbinti svetimus dievus, juk aš turiu ir savo (pasidirbėnes, nusipirkęs, išsiuvinėjus).

Senovės dievų žemaičiai nesugebėjo pavaizduoti. Padirbti, sakytim, iš medžio ugnies, Saulės, Perkūno, dėl to gerbė tarsi dvasinį padarinį, esantį aukščiau už žmones, žmogui nepasiekiamą. Dabar gi pasidaroma, nusiperkama. Prienami pasidarė, taip sakant, pasigaminami, įsigijami. Ir Dievas ir šventieji buvo žmonės. Taigi žemiškos būtybės. Daiktiniai padariniai. Kaip ir bet kuris žmogus. Juk ir šiandien gyvenančių žmonių tarpe gyvena ir būsimieji šventieji — po mirties juos tepripažins šventaisiais. Dabar jie kaip ir kiti žmonės.

Reikia būti aukšto intelekto žmogumi, kad pigiai sugebėtume atskirti, ką, sakysim, kunigas sako, ką daro, kas yra bažnyčia, Dievas. Panašiai itin sunku atskirti, ar žmogus meldžiasi pačiam Dievui ar šventajam, ar tik jų statuloms, statulėlėms, nes elgiasi kaip su labai brangi, giliai vertinamu daiktu — bučiuoja, glaudžia prie širdies, glosto ir verkia ko prašydami. Pakaktų vien žiūrėti, kad prieš akis būtų koks centras, į kurį reikėtų susiepti visą savo maldos karštį, ko maldaujant, užką dėkojant.

Juk yra kopyltėlių (pvz., už Paminėjų ant Rietavo važiuojant, Ušės miške prie pušies kopyltėle, aplink kurią žiemą vasarą "kruvinas takas" neuž-

želiantis, sino nepalaikas), aplink kurias einama keliais, karštai meldžiamasi, kažko prašoma. Juk einama apie tą pušį, bet ne apie daugelį kitų, prie kurių prikaltos panašios kopyltėlės. Atrodo, būtent, šis daiktas, ši kopyltėle tėra šventa, padėjusi ar padedanti nusidėjusiam ar nusidėjusiai sąžinę palengvinti. Čia aiškus garbinimas tos statulėlės, bet jau nebe Dievo Motinos, kurią ta statulėlė vaizduoja.

Daikto, tegu ir pašventinto, dievinimas, garbinimas. Atpuola Dievo Motinos šventumas, ten kažkame danguje su kūnu besilaikančios ir, žinoma, esančios bet kurioje vietoje žemėje. Tačiau tik ši, tik čia tėra taip savotiškai gerbiama — garbinama, ši statulėlė, ši kopyltėle šioje vietoje. Tad padirbtas daiktas dievinamas, ne pašventintu — pašvestu, bet šventu — šventenybe laikomas.

Nepamoko dvasios vadovai, kad žemaičių dvasia eitų tikroju keliu, nenurodo — neįsąmonina sodiečio tikra linkme kreipti savo maldas. Žemaičiams šiuo atveju gerų norų netrūksta (prieš geras 50 metų), tik niekas nepaakina, o patiems susiprotėti vargiai ar įmanoma ir nėra tokiems galvojimams atliekamo laiko. Dėl to jie viską sužmogina sužemina, nes visas jų gyvenimas — rankų darbas, vien su daiktai, dėl daiktu, vis tiek, ar tie daiktai gyvi, ar negyvi būtų. Dvasinė žmogaus pusė — tikrasis žmogus — nedaugeliu teišlenda į šviesą, ir tai dažnai iškraipyta prasme, ne mokslo nurodomąja arba tikybos - bažnyčios įsakomąja prasme. Reik rimtų kelrodžių, nenorint paklaidinti. Juk pakanka tik iš kelio pasisukti, ir jau — paklydęs, klaidžiot, kolei vėl į vėžes atsistosi.

Veržli žemaičio dvasia. Svajinga žemaičio siela. Laki žemaičio svajonė, vis toli nuo gamtos nenutolstant, — čia jis visais žinias semiasi, čia jis visais juočiausias siurbia į save dvasinį peną. Pačiam reik daug iki ko susiprotėti - susisvajoti, dėl to neratai iškeisti vaizdai, netikros išvados išeina.

Kaltinėnų šventoriuje, kairiame jo kampe, kopyltėlės "ant-rame aukšte" yra Rūpintojėlis, rastas jaugės sename ažuole. Priesisapnavo, sako, žmogui, tas nuturiu prašyti patį šventąjį, bet ne jo paveikslą.

(Iš I. Končiaus "Žemaičio šnekos")

CRID COCK

PONAS KRAMHUBERIS IR JŪROS LIGA

Ponas Kramhuberis, mokesčių inspekcijos patarėjas, turįs nuosavą biurą, išvyko į kelionę garlaiviu. Tai buvo jo antra kelionė abejotino tikrumo jūros paviršium. Tiesa, jis kadaise buvo prisiekęs, kad niekad daugiau neįkels kojos į laivą, bet šį kartą sulaužė savo pažadą. Prieš ketverius metus ponas Kramhuberis atostogų metu išvyko pirmą kartą į kelionę jūra. Oras buvo puikus, garlaisvis — prabangiškas, draugija labai maloni. Bet viską sugadino ta pasiutusi jūros liga. Kai skrandį riečia mėšlungis, tai žmogų apima siaubas tik pagalvojus apie valgį. Kas čia per malonumas gulėti kabinoje ir svajoti apie mirtį, kaip apie išganymą. O viršuje ant denio tie laimingi "nejautrieji" šoka, dainuoja, flirtuoja. Baisu!

Bet šį kartą ponas Kramhuberis buvo tikras, kad nesu-sirgs. Skelbime, kviečiame į kelionę po Viduržemių jūrą, buvo pavaizduotas milžiniškas puikus garlaivis. Be to, keleiviams buvo pažadėta duoti stebuklingų tablečių. Be to, buvo patikinta, kad birželio pradžioje Viduržemių jūros paviršius prilygsta veidrodžio paviršiumi. Kaip ten bebūtų buvę, ponas Kramhuberis užsisakė "Poseidone" kabiną atostogų kelionei aplink Viduržemių jūrą.

Viskas vyko gerai, ne, ne gerai, bet puikiai. Moderniškas laivas, jauki kabina, rinkiniai valgiai ir gėrimai, bendrakaičiai — visi tokie malonūs ir draugiški, kad, atrodo, mielu nuolu praleistum su jais visą gyvenimą. O panelė Dagmara Kirstenaitė... Jos švytinčių akių žvilgsniai sužavėjo poną Kramhuberį pačią pirmąją dieną. Ir koks laimingas sutapimas: jos vieta prie stalo buvo greta Kramhuberio. Ir be to ponas Kramhuberis iš karto pajuto, kad ir jis jai patinka. Juodu kartu kaitinosi saulėje, juodu šoko, juodu kartu gerė puikų vyną prie baro. Juodu vakarais grožėjosi žvaigždėmis, atspindinčiomis tamsiai mėlyname jūros paviršiuje ir svaiojame jūros paviršiuje ir svaiojame... na, svaiojo jau apie beveik bendrą, taigi, beveik, ateitį.

Taigi, viskas puikiai vyko iki... laivas atsidūrė rytuose nuo Sicilijos. Čia įvyko tai, ko ponas Kramhuberis savo didvyriškos sielos gėmėse visą laiką bijojo.

Tą nelemtąją dieną įvyko tai kas. Ponas Kramhuberis po ankstyvų pusryčių nusileido į savo kabiną. Reikėjo persirengti, nes jo gražioji kaimynė nematyt. Žmonės laiko jį stebuklingu. Meldžiasi. Visokių gėrybių prašo. Ir kaip tik to Rūpintojėlio, ne Dievo, kurį tas Rūpintojėlis vaizduoja. O tą patį daiktą garbina. Rūpintojėlių yra ir apie Kaitinėnų daug, bet kiti "negeri". Juk čia daiktą garbina, ne Dievą, kaip sau norite.

Panašiai žemaičių Kalvarijos bažnyčios didžiajame altoriuje Dievo Motinos stebuklingasis paveikslas, arba šv. Antanas Kretingoje. Puošia sidabriniais - auksiniais papuošalais (širdis, ranka, koja...); pakabina tuos papuošalus prie to paveikslu arba statulos, tai šitam paveikslui atnašauja, šitai statulai, atseit, daiktui. Čia žemaičiai ir nebesusigauja, kaip čia išeina. Sako, čia kažkas negerai. Juk aš, sako, veizu į tą šv. Antano papuošlį ir visai pamirštu, kad turiu prašyti patį šventąjį, bet ne jo paveikslą.

(Iš I. Končiaus "Žemaičio šnekos")

pasilė jam pasivaikščioti po denį. O, mat, ponas Kramhuberis buvo kaip tik pasiekęs tą neligai trunkantį vyriško ismylėjimo laikotarpį, kai vyrai rūpinasi savo išvaizda ir drabužiais.

Naujos kelnės, nauji marškiniai, o svarbiausia — naujas moderniškas kaklaraištis, viepintelis, kokį dera dėvėti pasivaikščiojant laivo deniu Viduržemių jūroje. Bent taip jam buvo pasakęs pardavėjas.

Ponas Kramhuberis jau buvo įkėšęs raktą į skylutę iš lauko pusės ir norėjo užrakinti, bet staiga sustiro: jo ausis pasiekė dar iš pirmos kelionės pažįstamas biauirus užesys. Bangų ošimas! Vėjo švilpimas tarp laivo stiebo vielų! O! Jis gerai pažįsta šituos garsus, pranašaujančius audrą ir... jūros ligą. Ponas Kramhuberis stovėjo kaip įbestas. Jis žinojo, kad po poros sekundžių įvyks pirmas laivo sukrėtimas ir... tada viskas bus baigta!

Jis jau pajuto savotišką, nemalonų spaudimą skrandyje, jo kaktą jau išpylė prakaitas. Jam užėmė kvapą. Mintys žaibo greičiu skausmingai skrodė jo smegenis. Kaip pasielgti? Viršuje jo laukė panelė Kirstenaitė. Ar eiti į viršų? Ne, juk tai būtų apsiuokimimas! Kaip tik vakar jis jai pasakojo apie kelionę į šiaurę ir šaipėsi iš tariamų didvyrių, besigiriančių, kad nebijo jūros ligos, ir kapituluojančių pirmam vėjeliumi padvelkus. Kam jis pasakojo, kad tos nebūtos kelionės metu visi gulėjo, kaip lavonai, ir tik laivo kapitonas ir jis, Kramhuberis, jautėsi, kaip žuvis vandenyje. Panelė Kirstenaitė susižavėjusi žiūrėjo į jį didelėmis nustebintomis akimis. O dabar?...

Ką gi pagaliau daryti? Nueiti į viršų ir pasakyti, kad netikėtai atsirado neatidėliotųjų reikalų? Juokas! Kokių reikalų gali atsirasti atostogaujant laive, viduryje jūros? O biauirus ošimas stiprėja. O gal pasileipti kabinoje? Be jokio garso ir be jokios garbės... Pažįstamas, labai gerai pažįstamas, biauirus mėšlungis jau kilo stemple. Ponas Kramhuberis prisivertė įbesti porai sekundžių savo akis į baltas blizgančias duris koridoriaus gale: jis kažkada, kažkur girdėjo, kad sergantieji jūros liga turi žiūrėti į tolį. Nelaimingasis kiek nustebo, pamatęs, kad koridorius nei kilo į viršų, nei leidosi žemyn. Ir čia jis pamatė iš tolo laibą Dagmaros Kirstenaitės figūrą. Dagmara greitai tvirtais žingsniais ėjo koridorium.

— Alio! — sušuko ji šypsodamasi. — Kur jūs dingote? Ji jau buvo priėjusi visai arti.

— Kas įvyko? — paklausė ji susirūpinusi. — Kodėl jūsų veidas toks išbaļęs, beveik žalias.

— Šią akimirka ošimas ir švilpimas staiga nutilo. Kaimyninės kabinos duris atsidarė, ir išėjo stiuardas, stumdamas riedantį dulkių siurbli. Bet per vėlai: vargšas ponas Kramhuberis vos suspėjo bejėgiškai linktelėti galva ir dingti savo kabinoje.

— Jūros liga! — lakoniškai pareiškė stiuardas.

— Negali būti! — atsakė Dagmara. — Juk nėra nė mažiausio vėjelio, ir jūra — kaip veidrodinis.

Stiuardas patraukė pečiaus: — Perdaug jautriems žmonėms kartais užtenka tik pagalvoti apie jūros ligą, ir jau su-serga.

Jis atidarė sekancios kabinos duris, įjungė siurbli, ir tuoj pat pasigirdo ošimas.

Vertė N. S.

ALMA

Senai sumesta, bet vis delsta. Delsta, kad atvesti, kad ramiau buti galima kalbėti. Kalbėti ir pagalvoti kas tas karas.

Karo veiksmi jau ejo į galą. Mums, dviem šeimom, teko atsikurti Bavarijos kalnų viename miestelyje. Vieni dėl reikalų, kiti dėl pastogės neturėjimo, buvome apgyvendinti vienos ligoninės dviejose kambariuose. Nelinksmas buvo gyvenimas, bet įdomumų ir lukščių kupinas. Turėjome radijo aparatą ir slaptai klausėme iš Londono žinias. Tuo būdu nuo bendro gyvenimo radijos nebuvom atsilikę. Kas diena vis vilis sukelianti naujiena. Ir tada visi gyvenimo nepatogumai toje ligoninėje neatrodė lokie sunkūs.

Jau gerokai Bavarijos kalnuose pavasariui pasistumęjus pirmyn, į mūsų kambarį atėjo augalota, taisyklingu veidu bruožu, geltonplaukė, mėlynakė moteris. Gal jau artejo trisdešimt metų. Atrodė gera duona maitinta. Jos gražiam veide buvo kažkas atstumiama-akys ir lūpose.

Pasisveikino su mumis vokiečių, latvių, rusų kalbomis. Ir tomis paciomis kalbomis paklausė, ar čia lietuvių gyvenama. Ir mes jai lietuviškai atsakėme, kad taip, čia esama lietuvių. Ji pasisakė tik supranti lietuviškai, bet kalbėti nemokanti. Ji latvių iš Rygos. Alma (geriau jos pavardę nutylėsim). Vienas iš mūsų jai tuoj pastebėjo, kad čia netolies kaime gyvena keletas latvių šeimų.

— Oi ne, kaip įgelta atsiliepi Alma. Ji nenorinti su latviais susitikti. Tokie pavyduoliai, vienas kita apkalba, nepasitiki, nedraugiški. Ne, su latviais ji nenorinti turėti reikalų. Kas kita lietuviams. Šiaurinė kare jie įrodė, kad tai supiratusi tauta. Nesilankstė svetimiams, neskubėjo jiems patarnauti. Turi savigarbą. Ji, Alma, ieškanti pažinties su lietuviams. Džiaugiasi mus sutradusi. Štai, pirmą pažinčiai, vašim ir pranežiško kontjako butelis.

Padėjo ant stalo. Ragino

gerti. Patį susirado stiklines, pripilstė, išgėrė ir mus pakartotinai paragino.

Kažkas tokio nelaukto, neįprasto, keisto. Pradžioje susilaukėm gėrę. Bet buvo nesmaga ir nemandagu tų vaishių nepriimti. Išgėrėm. Liežuviams palengvėjo. Atsirado nuosirdesnė kalba. Ir jau ismaginūs kalbėti, Alma staiga paklausė:

— Ar jūs nejauciute, kada čia ateis amerikiečiai? Visi nutilom, sužiurom. Karas. Įpratom atsargiai kalbėti. O čia toks staigus klausimas. Alma teisinasi. Ji žinanti, kad lietuvių daug Amerikoje gyvena. Jie ten gerai įsikūrę ir savų nepamiršta. Tai gal per juos nejauciute netolimą ateitį?

Tyla. Nesmagi tyla. Vienas mūsų vyresniųjų lėtai atsiliepi. — Taip, Amerikoje yra daug lietuvių. Gal visos tautos trečdalis. Bet dabar karas, jokie ryšiai su jais neįmanomi, net neieškomi...

Nutilo kalbėjęs. Tylėjo ir Alma. Paskui staiga pakilo, atsisveikino ir dar pridėjus, kad ir kita kartą ateisianti, išėjo.

Nesidalinom išpūdziais tos viešnios atsilankymu. Pasiliko kažkas neskanaus. Ir išgertas konjakas nuotaikos nepataisė — karas.

Karas reikalingas visokių žmonių. Karo metu, kaip karo metu-būk atsargus. Ne vienas mūsų jau buvo paliktoje Lietuvoje išmėginęs pogrindžio veiklą ir žinojo kas yra sekimas, kas sekliai ir kaip reikia jūjų saugotis. Akis į akį susidūrus šnekėti. Bet tylėjome, tik tokias mintys galvoje rausėsi. Neskubėjom Almos įtarinėti.

Neilgai trukus, į mūsų kambarį atėjo viena patarnautoja vokiečiai, gal tai medicinos seselė. Apsidairė ir atsargiai paklausė, ko ta moteris buvo čia atėjusi? Ir mes nežinojom kokių reikalų ji tikrai buvo atėjusi. Vokietukė išpėjo, kad tai pavojinga moteris. Viena tokių sužeista gydydosi ir šioje ligoninėje — kilmė estė.

Pasakė ir išėjo. O mums tai kas. Ne taip jau lengva iš mūsų kas išgauti. O kad tokių

Chicago. — Šešiu metų Dana Day gavo ypatingą kalėdinę "eglutę", kurią ji gali "suvalgyti", nes visi papuošalai yra padaryti iš įvairios rūšies seldainių.

esama, jokia naujiena. Karas.

Alma atsilankė ir dar vieną kitą dieną. Dabar mūsų šnekos su ja buvo kitos. Jos sukosi apie tos dienos orą, pavasario prajovus ir panašiai.

Ją išpėjom, kad šioje ligoninėje yra ne vien tik lietuvių, bet ir estų-viena merguzelė. Tai išgirdus, Almos veidas kiek patamsėjo. Paskui susigriebė ir atsiliepi, kad ji žinanti. Ir žinanti, kad toje ligoninėje esama ir vieno belgo besigydančio...

Alma kelias dienas nepasirodė. Kaip įprastai vieną rytą nuėjau į upeliuko pakrantę. Ten buvo pieva, augo daug rūkštynių. Jas rinkau ir valgiau. Dantų smegens buvo netvarkoje. Tai rūkštynės praverčia. Žiūriu, tiesiai į mane eina moteris skarele apsigaubiusi. Išžiūriu — Alma.

Nelaukta ir nepageidautina viešnia, — ji sako man. — Čia jus nekartą mačiau. Atėjau šnekelti. Pasitikiu jums.

Nutilo. Klausau ir laukiu, ką ji daugiau pasakys. Neskiesdama atsisėdo ant kranto. Sėdau ir aš. Ir ji pradėjo.

— Išlausykite mano godų. Esu nerami dėl rytojaus. Tokiam neramumui rimtas pagrindas. O tos dienos, jaunos dienos, tų dienų sukūriai, — lyg sudejavo ji.

— Kas mūsų latvių išgyven-

ta, jums, lietuviams gal, liko svetima. Jūs protingi politikai, nepasidavė vokiečių suvedžijami. Jūs nežinote, kas yra ir kosi apie tos dienos orą, pavasario prajovus ir panašiai. Buvo savi legionieriai. Musiškiai pakluso ir tokius sukūrė. Buvo jaunimo savotiška mobilizacija. Kilo savotiškas skystų patriotizmu pridengtas kvaitulys. Atėjo išleistuvių diena tų jaunuolių į frontą. Kažkas paleido šūki, kad prieš išvykstant į frontą, legionieriai turi sudaryti šeimas. Latvių tauta neturi turėti nuostolių. Nuėjau ir aš, ką tik germanistikos kuro universitete baigusi, kartu studijavusi ir anglų kalbą. Buvo linksma. Pasipainiojo ir prisirišo vienas tų jaunuolių, einančių į frontą. Jis gal keliais metais buvo jaunesnis. Pasipiršo. Sutikau. Tą patį vakarą abudu grįžova pas mano tėvus. Nesipriešino. Rytojaus dieną sukaktuvės ir jaunojo kelionė į frontą. Net nebuvo kada gilintis į savo pergyvenimus — tai visa staiga ir tokia pašėlusai sparta... Buvau lyg apsvaigusi. Ir štai ar ne į ketvirtą dieną trumpas laiškučiai iš fronto. Keli žodžiai: "Nežinau kur būsiu rytoj ar tau parašysiu"... Tik dabar atsipeikėjau. Pajutau visame kūne drebulį. Ir... dar kelioms dienoms praslinkus jau atnešė gėstapo aukštas pereigūnas pranešimą: "Jūsų vyras tokią

štai dieną didvyriškojo kovoje nukautas"... Atnešęs užjaučia, kažką kalba. Išbėgu iš kambario. Ką aš pergyvenau, čia žodžiams nėra vietos.

Po kelių dienų ir vėl tas pats gėstapo valdininkas atėjo su gėlių pluošte. Mandagus, susivaldęs ir vėl užuojautos žodžiai. Ir juo jis darė mandagesniu, juo jo labiau nekenčiau. Norėjau išvyti pro duris. Susivaldžiau ir tylėjau. Prieš išeidamas pasiūlė tarnybą jo skyriuje vertėja. Jis tardytojas. Tylėjau. Patarė apgalvoti. Nebuvo kas galvoti. Gaunu pakvietimą ateiti į gėstapą. Einu. Ir vėl tas pats valdininkas mane pasitinka ir išpėja, kad tarnyba privaloma, nuo jos neišsisuksiu. Bus įsakyma. Dabar jis jau kalbėjo kieta viršrinko kalba. Kas buvo man daryti? Tylėjau. Ir įsakymas pradėti darbą. Kitos išleities nebuvo-sutikau. Nesmagus darbas-laiškų vertimai ir kaip kada dalyvauti vertėja tardymuose. Kentėjau. Kentėti reikėjo-frontas buvo neramus ir nieko gero nežadėjo. Pagaliau Rygos evakuacija... Iš viršrinko gaunu komandiruotę į Vokietiją dirbti vienoje įstaiigoje. Leidžia kartu išvykti tėvams. Deja, jau ne traukiniu važiuojam, bet laivu plaukiame Baltijos jūromis. Pagaliau vietoje. Gaunu paskyrimą į vienos privalomojo darbo stovyklos raštine... Jokie kito pasirinkimo ir jokio atsisakinėjimo. Dirbu. Man raštineje patarnauti prikomandiruojamas visai išbadėjęs olandas, vos ant kojų pastovis.

Dalinaus su juos maistu. Padedu jam. Ir štai atsilanko buvęs mano viršrinkas. Pasako, kad tai jis mane įstatė į tą stovyklą. Dabar jis gėstapo štabe. Ten aš skiriama kaip vertėja, mašinistė ir kitoms pareigoms. Išveža. Apsigyvenam ilgame traukinyje. Visi patogumai, kokie tik galimi tokiam traukinyje. Valgis geras, apsiėjimas mandagus. Čia ir radijo stotis, telegrafas, telefonas. Iš čia eina visi gėstapo įsakymai. Kilmojamės vieta iš vietos. Vis važiuojam geležinkelit. Ir... nuolatos nesekmingai bombarduojami... Pagaliau atsidūrėme prie šio miestelio. Mūsų traukiniui buvo specialiai nuvesti begiai į mišką. Čia kurį

laiką laikėmės ramiai. Ir gal prieš mėnesį mus subombardavo. Šį kartą sekmingai. Mažai kas išliko gyvas. Žuvo ir tas mano viršrinkas. Aš likau sveika. O ta estė, apie kurią buvo kalbėta, buvo sužeista ir gydydosi toje ligoninėje. Tas belgas buvo ilgai laikomas kalėjime kaip anglų šnipas. Pa-

galiau perkeltas į ligoninę gydytis. Įrodymų neturėta, tai leista jam gydytis. — Tai štai mano gyvenimas. Gal jūs suprassite mano rūpesčių? Kaip jums atrodo, ką su mumis darys čia atėjusi amerikiečių armija? Gal jos tarpe bus lietuvių, ar jie negalėtų (Tęsinys 3-me psl.)

**LINKSMŲ KALĖDŲ
IR
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ
VISIEMS SAVO KOSTUMERIAMS
IR
GAUSIEMS RADIO VALANDOS
KLAUSYTOJAMS LINKI**

Joseph F. Budrikas

J. F. BUDRIK FURNITURE

3241 SO. HALSTED STREET

Tel.: CALumet 5-7237

Atdara vakarais iki Kalėdų. Sekmadieniais 11—5 val.
Budriko radijo programos sekmadieniais iš stoties WHFC.
1450 kil. nuo 2 iki 2:30 val. po pietų.

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

KAZIO ERINGIO
California Super Service Station

4824 S. CALIFORNIA AVE.
Tel. Virginia 7-9327

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ VISIEMS DRAUGAMS IR KOSTUMERIAMS LINKI

43rd ST. DRUG STORE
PRESCRIPTION DRUGGISTS
K. S. JONAITIS, R. Ph.

2735 West 43rd Street Chicago, Illinois
Phone VI 7-9695

Linksmų šv. Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkiū visiems savo kostumeriams ir draugams

MARQUETTE FASHIONS
Moterų Rūbų Krautuvė
S. IR Z. JURKŪNAI

2438 W. 63rd St. Tel.: HEMlock 4-4321

LIETUVIŲ TAUTINĖS KAPINĖS

8200 SOUTH KEAN AVE., JUSTICE, ILLINOIS. Tel. GLOBE 8-0638

SVEIKINA AMERIKOS LIETUVIUS IR LINKI JIEMS LAIMINGAI PRALEISTI ŽIEMOS ŠVENTES.

Kviečiame užvažiuoti į mūsų Kapines, aplankyti garbingų mūsų tautos vyrų kapus, pamatyti pastatytus puikius paminklus ir pasirinkti vietą savam sklyptui. Mūsų pareigūnai mielu noru suteiks Jums pageidaujamas informacijas.

LIETUVIŲ TAUTINIŲ KAPINIŲ VALDYBA:

JUOZAS BALČIŪNAS, prezidentas
POVILAS DAUBARAS, viceprezidentas
ANTANAS TAMKEVIČIUS, išdinininkas
MARTYNAS GUDELIS, sekretorius

DIREKTORIAI:

KAROLIS ALEKSIŪNAS
JUOZAS BALČIŪNAS
POVILAS DAUBARAS
MARTYNAS GUDELIS
AL MICKEVIČIUS

POVILAS MILASEVIČIUS
GUSTAS K. RIMKUS
JUOZAS SKUTAS
ANTANAS TAMKEVIČIUS
JONAS ZALATORIS

District Savings Bendrovės direktoriai

District Savings and Loan Association direktoriai, nusifotografavę prie bendrovės posėdžių stalo. Iš kairės į dešinę sėdi: Viceprezidentas John Budrick, prezidentas ir manadžeris Albert J. Aukers, direktorių tarybos pirmininkas Thomas S. Janulis, išdininkas Emil L. Deswik, direktorius Stanley Stanevich; stovi: direktorius Edward Gammie, direktorius Dr. Algerd W. Prūsis, sekretorius John T. Janulis ir direktorius Alex M. Kezes.

Nauja ir veikli District Savings vadovybė

District Savings vadovybėje paskutiniiais metais įvyko didokų pakaitų, nors iš pirmo žvilgsnio jos beveik nepastebimos. Daugumas direktorių yra tie patys, bet vadovybėn buvo išrinkti keli nauji žmonės. Su jais bendrovėje pajaustas ir kitoks bizniškas vėjelis.

Labiausiai čikagiečius nudžiugino direktorių nutarimas ateinančiais metais pakelti dividendus iki 4½% investavimų sąskaitoms. Bendrai jau buvo įprasta už District Savings bendrovėje laikomus pinigus tenkintis mažesniais dividendais, negu kitose bendrovėse, o dabar jau nutarta mokėti pačius aukščiausius dividendus, kokius moka ir kitos didelės bendrovės.

Kad lietuviai žinotų, kas dabar tvarko District Savings, supažindinsime su dabartiniais bendrovės direktoriais. Štai jie: Direktorių tarybos pirmininkas

Tamas S. Janulis yra vienas seniausių bendrovės direktorių, nors ir ne pats seniausias. Jis šiai bendrovei vadovauja jau 54 metus. Bendrovės vadovybė ir senesnieji taupytojai žino, kad jis yra šios bendrovės uola. Keliais atvejais įvairios audros bandė šią uolą pajudinti, suskaldyti arba išgriauti, bet nepajėgė. Prie tolos pribėgusios bangos pačios išsikisdavo ir nubyrėdavo, bet uola ir toliau tebestovi taupytojų ir bendrovės sargyboje. Janulis ilgus metus dirbo didelėje amerikiečių bendrovėje, išėjo atsargon, dabar gauna pensiją ir galvoja tikrai apie District Savings gerbūvį. Visas savo santaupas, kurias ilgais metais jam pavyko sutaupyti, jis laiko District Savings sąskaitose.

District Savings prezidentas ir manadžeris yra inžinierius Albertas J. Aukers. Taupymo bendrovės biznis jam buvo

naujas, bet finansinius reikalus jis gerai pažino. Jis buvo didelės bendrovės inžinierius ir direktorius, visa eilė biznio sričių jam buvo gerai žinoma. Be to, jis jau ilgus metus buvo District Savings direktorius. Šios bendrovės reikalai jam taip pat buvo labai gerai žinomi. Jis, atėjęs į District Savings, susipažino su pagrindinėmis taupymo bendrovių operacijomis ir, būdamas gabus inžinierius, įnešė į District Savings visą eilę naujovių. Jam teko daug dirbti, kad pagyvėtų operacijos, reikėjo sudaryti reikalingas atsargas, išmesti bereikalingą balastą, pakeisti kelis raktukus ir suderinti bei ištepti visą mašiną, kad ji sklandžiai sukstytų ir nešų naudą bendrovei ir pelną taupytojams.

Viceprezidentas yra John Budrick, ilgametis ir patyriną turis bendrovės tarnautojas. Jis vadovauja paskolų skyriui.

Bendrovės sekretorium yra Jonas T. Janulis, aukštuosius mokslus baigęs ir patyriną taupymo bendrovės reikaluose turis pareigūnas. Be sekretoriaus pareigų, jis vadovauja taupymo skyriui.

District Savings išdininkas yra Emil L. Deswik, Illinois valstybės sertifikuotas sąskaitybiniškas, kelis metus dirbęs J. P. Varkala and Co. bendrovėje. Jis turi patyrimo knygydyboje ir gali gerai vesti atskaitomybę. Jis tvarko ne tik įzdą, bet daboja, kad ir atskaitomybė būtų pavyzdinėje tvarkoje.

Bendrovės direktoriai yra pramonininkai Edward Gammie ir Alex M. Kezes. Pirmasis yra Victor Manufacturing and Gasket Co. viceprezidentas, o antrasis yra Dempsey and Co. bendrovės išdininkas. Jie atnešė į District Savings plačias savo pažintis ir ilgų metų patyrimą sekmingo biznio srityje.

District Savings direktorium yra Dr. Algirdas W. Prūsis, tu-

rįs plačias pažintis lietuvių tarpe ir nusivokių apie sveiką skolinimo ir taupymo biznį.

Pats seniausias bendrovės direktorius yra Stanley Stanevich. Šios bendrovės vadovybėje jis jau yra 60 metų. Jis pažįsta bendrovės istoriją. Jo patyrimai yra naudingi ir praktiški. Ne vieną kartą vadovybė jais pasinaudojo.

Visi šie vyrai, sudėję savo žinias, patirtį ir gerą valią, ir leidę Albertui J. Aukers derinti jų veiksmus, įnešė daug naujo ir gero District Savings bendrovėn. Jie yra pasiryžę ir toliau organizuoti dirbti bendrovės ir taupytojų gerovei.

Taupytojas.

ALMA

(Atkelta iš 2-ro psl.)

mane užtarti? Visa įvyko, vyko prieš mano norus ir valią. Aš buvau technikinė tarnautoja. Ar galėjau aš atsisipirti prieš geštapą? Aš, moteris?

Ką į tai aš jai galėjau atsakyti?

— Tylite? Suprantu, sunku kas patarti pasakyti, — nusiminusiai sako ji ir susigrebusi: — Taip, vokiečiai buvo geri kariai, o valdžia netikusi. Dabar bus kerštavimas. Vokiečiai nekenė ir nekenčia sveitimšalių. Mus visus pirmoje eilėje pradės išdavinėti. Aš ir toji estė tą vokiečių neapykantą jautėm visą laiką. Dabar suprasite, kodėl tokioje įstai-goje aš tarnavusi nenorėjau susitikti su savais tautiečiais. Pas mus yra kažkas bendro su vokiečiais — kaip gerai, tai visiems gerai, bet kaip bloga, tai kaltininkų ieškoma...

Almai padėkojau už jos atvirumą ir pasakiau, kad nieko negaliu patarti. Rytojus visiems nėra žinomas, bet viena aišku — amerikiečiai ateina laisvę nešini.

Atsiskyrėm. Gal porai dienų praslinkus, JAV kariuomenės dalinys užėmė tą miestelį. Jame buvo ir lietuvių iš Chicago. Susitikom, šneketelėjom. Buvo jauni vyrai savų pasiilgę ir nekantriai laukią karo galo. Tiesa, baugino juos dar gailimas Japonijos didesnis pasipriešinimas ir galimybės, kad ten bus pasiūsti.

Alma kažkur dingo. Jos nemačiau. Tačiau gal kokiam mėnesiui praslinkus ją sutikau stotyje. Buvo gerai pasipuošusi, atkulusi, jau ne anoji baimės siaubo genama Alma, gal sąžinės perkraatinėjama. Ji tuoj man pasigyrė, kad jau susiradusi sužiedotinį amerikinių karių tarpe ir dabar susirūpinusi, kada galės kartu su juo išvykti į JAV.

Palinkėjau geros kelionės. Gal metai, o gal daugiau praslinko, kai ir vėl Alma sutikau jau viename toli į vakarus Vokietijos miesto sode. Dabar Alma atrodė labai apšepusi, sumenkusi, lyg ligos ar skaudžių pergyvenimų suimta. Dabar ji atrodė gerokai senstelėjus. Sveikinaus. Pradžioje mane nepažino. O gal pažino, tik norėjo dėtis nežinanti. Prisiminiau jai mūsų susitikimus. Tie atsiminimai jos nedžiugino. Ji dar labiau nusiminė. Klausiu, kas su ja atsitiko?

Ji buvo atvira. — Ar tai padės — sužiusi ir mane pasakė. Jos akys buvo sudrėkusios. — Tai kas gi su jumis, Alma? — pakartotinai klausiu. Atsakymas trumpas: — Pametė. Prigavo. Pasinaudojo proga ir vienas išvyko. Kiti sakė, kad jis išvyko pas savo žmoną...

Dabar abudu tylėdami sėdėjome. Ar buvo prasminga dar kas klausinėti, patarti, užuojautą reikšti? Ne, tokie žodžiai čia jau buvo ne vietoje. Pasėdėjome, patylėjome, atsisveikinom. Spustelėjau jos delną. Jos akyse spindėjo jau nenuslepiamos ašaros.

Kur dabar toji Alma, neži-

nau. Ji nei pirmutinė ir nei paskutinė karo sūkurių įtraukta ir jų suvelta.

Taip, kai tame Bavarijos kalnų miestelyje gyvenom, tą geštapo buvusį štabinį subombarduotą traukinį buvome aptilkę, apžiūrėję jo likučius. Apie jį buvo daug išblaškytų geštapo įvairių raštų tarp kon-

jako ir kitų butelių likučių. Sociali to traukinio gyventojų buvo gyventa. Tai buvo traukinys pabaisa, kurio visi vengė. Ir vietos gyventojai ir tada jo vengė, kai jis buvo subombarduotas. Vengė ir tylėjo. Tylėjo ir tada, kada apie tai atvirai galėjo kalbėti.

SKAITYK KASDIEN

NAUJIENAS

IR TEMYK SKILTIS

Lietuviai taipgi perka ir parduoda ir progas sušino tiktai per

NAUJIENAS

ŠVENTŲ KALĖDŲ IR NAUJŲ METŲ PROGA SVEIKINA CHICAGOS IR JOS APYLINKĖS LIETUVIUS

JOHN J. KAZANAUSKAS MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASS'N. PREZIDENTAS

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

linki taupytojams, draugams ir visiems lietuviams

ALBERT J. AUKERS Prezidentas ir Manadžeris

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

PAREIGUNAI:
THOMAS S. JANULIS, Valdybos Pirmininkas
ALBERTAS J. AUKERS, Prezidentas ir manadžeris
JOHN BUDRICK, Viceprezidentas
JOHN T. JANULIS, sekretorius
EMIL L. DESWIK, išdininkas

DIREKTORIAI:
THOMAS S. JANULIS
STANLEY STANEVICH
ALBERT J. AUKERS
JOHN BUDRICK
JOHN T. JANULIS
DR. ALGERD W. PRŪSIS
EDWARD GAMMIE
ALEX M. KEZES
JOSEPH H. STILLER, Teisių patarėjas
JOSEPH P. VARKALA, Auditor.

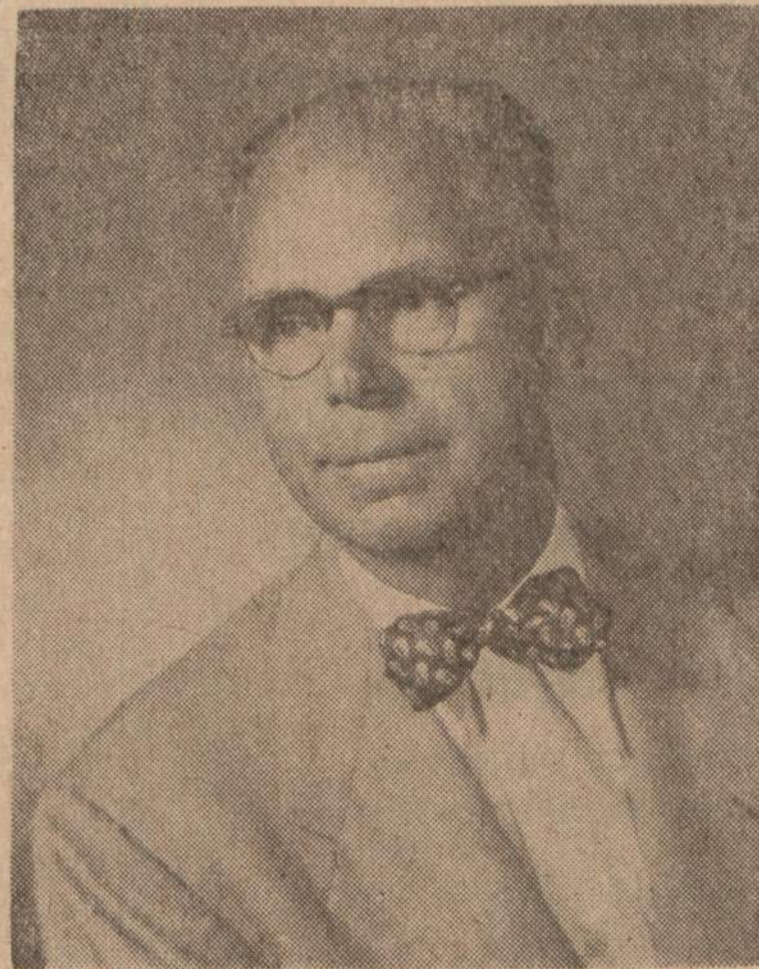
District Savings

AND LOAN ASSOCIATION

3730 South Halsted Street • Chicago 8 • CLIP 5-4000

Lūdni man buvo ir praeitieji metai, bet linkiu visiems prieteliams, draugams ir bičiuliams linksmam praleisti Kalėdų šventes ir laimingai sutikti

Naujus Metus

Dan Kuraitis

REVOLIUCIJA KLAIPĖDOS RINKOJE

(Pasakojimas atvykusios iš Lietuvos)

Vasario mėn. atėjau į turgų. Žiūriū — žingsniuojama smarkiai du milicininkai. Tuo jau žmonės atkreipė dėmesį: ką griebs už gerklės? Žiūriū, kad jie netoli manęs čiumpa vieną vyriškį lietuvį ir reikalauja eiti kartu. Vyriškis priešinosi, sakdamas, kad jis neturi ko eiti. Milicininkai mėgino imti už rankų, bet vyriškis pasipurtė, iškišo j vežimą ir pradėjo spirtis konomis taip vikriai, kad mes mirėm iš juoko. Tuojau dar atbė-

go pora milicininkų ir pradėjo už gerklės smaugti. Tai mes, moterys, labai pasipiktinome ir pradėjome grasinti milicininkams, sakydamos, kad juos reikia visus išsmaugti. Milicininkai pradėjo prieš moteris rėkti, sakydami, kad mes užstojančios spekuliantą, kuris silkes pardavinėja. Ir taip prasidėjo įkarštis. Vyriškis priešinosi iki paskutinių jėgų, bet jam buvo sunku prieš keturius vienas. Milicininkai ėmėsi pačių biauriausių veiksmų: laužė rankas, galvą ir taip vilkte vilko į kontrolės kambarį, kur mesą štampuoja. Tenai užsidarė duris: tik bildešys ir šauksmas buvo girdėti.

Žmonių susirinko minios. Pasakėdavo gandai, kad jau užmušė. Tuojau žmonės pradėjo šaukti: einame laužti duris ir gelbėti! Ir čia pat iš minios pradėjo lėkti plytos ir akmenys į langą to kambario, kuriame buvo suimtas vyriškis. Pradėjo viskas skambėti: stiklai ir rėmai; kažkokia moteris pradėjo spirti durų apačią; ji nevaliojo viena. Atsirado jūreivių-matrosų. Vieno spyrto užteko ir durų apačia išlėkė. Vienas iš jūreivių įlindo į vidų ir atidarė likusių durų dalį. Žmonės labai veržėsi, norėdami matyti suimtąjį, bet jo pirmame kambaryje nebuvo. Jūreiviai, kurių tris pamačiau viduje nusimėję diržus ir taip greitai ir mikliai apkilė milicininkus, kurie buvo kontrolės kambarėje. Davė, kur tik pakliuvo, tiesiog sunku įsivaizduoti. Po to išnyko, ir niekas jų net nepėjo nustatyti. Minia šaukė valio tiems jūrininkams.

Atvyko ligoninės mašina ir neštuvais vyriškį išvežė. Vieni sakė, kad užmuštas, kiti — kad dar gyvas. Kol ligoninės mašina stovėjo, buvo lyg apmirę žmonės, bet kai nuvažiavo, pradėjo akmenimis mušti milicininkus ir milicijos turgaus būstinę, vadinamąją turgaus direkciją. Taip davė, kad nė vieno lango neliko. Žmonės taip įniršo, kad vieni kitus pradėjo mušti — net jaunimą. Matau — bėga mergina; vienas su lietsargiu, kitas su lazda, trečias su taše, ir visi duoda. Man buvo nebesuprantama, kodėl muša tokius jaunus žmones, ir klausiu tuos, kurie taip darė. Jie aiškiai pasakė, kad aš neturiu jaudintis, nes tie visi esą komjaunuoliai, kurie žmonės išdavinėja. Tai žmonės Klaipėdos turguje šeimininkavo. Gražu buvo žiūrėti, kaip senukai iš kaimo, pasiėmę svarsčius iš vežimo, tik laukę, kam siausti... O mintis, Dieve, kada ta vergija išnyks? Jau rodės, kad lyg laisva Klaipėda, bet atvyko gaisrininkai ir pranešė, kad imsis priemonių ir vis visus namo. Bet iš minios kai davė plyta į mašiną, tai tik brigadierius spėjo gaisrininkams įsakyti lipti į mašiną, sakydamos: "Aš negaliu leisti mašiną sudaužyti!" Ir taip laimingai vėl buvom laisvoje nuotaikoje. Minia lingavo iš vienos vietos į kita, ieškodama lietuvio milicininko apmušti. Tik žydams nieko nedarė. Jų turguje buvo keletas uniformuotų ir civilių. Visi žino, kad jie pareigūnai, bet ne užkabino.

Pasigirdo, kad eisim į milicijos skyrių tvarkos daryti. Rinko akmens, plytas. Daugiausia tai moterys ir merginos. Turguje jau buvo viskas taip išmušta, kad tik stiklai ir rėmai aplink brazdėjo. Visur buvo matyti susistumdymų. Prie pat manęs atvažiavo mašina "Zimas" — labai graži, nauja. Iš jos išlipo du, matyt, aukšti pareigūnai, civiliai apsirengę, pagal Maskvos madas: odiniai apsiaustai ir kepurės su kailiukais. Klaipėdoje tokios aprangos mažai matyti. Jie norėjo prie mašinos atsistoję kažką skaityti ar įspėti minia. Tik staiga viena moteris odinėmis pirštinėmis pradėjo semti purvą čia pat iš balos ir pilti į akis tiems Maskvos modistams. Jie tik spėjo mirkčioti ir sulindę į mašiną paspruko. Taip pat gavo keletą plytų ir mašina. Minia šaukė: ura... va... ir atrodė, kad nė vieno ko-

H. KNAP

LAIKAS BĖGA GREITAI...

Telefonas skambina. Liūdnam, atsidūsėjęs padėdu laikraštį ir einu prie aparato.

— Čia Knapas. — Aš jaučiu, kad net mano balsas skamba so-pulingai.

— O čia nuomininkas iš buto rūsyje.

Aš ir pats jau tai žinojau.

— Ar jūs žinote, kad jūsų vaik-akai užsiriogino ant lango ir pi-la man ant galvos vandenį?

Ne, aš nežinojau, bet jau bu-vau numanęs, kad vyksta kas nors panašaus. Nuomininkas dėsto per telefoną visas tragiško įvykio smulkmenas, o mano mintys skrenda į tolimą praei-tį. Sykį — buvo tvankus vasa-ros vakaras — mudu su broliu negalėjome užmigti. Mudu iški-šome galvas pro langą ir žiūrė-jome į kvepiantį sodą. Ten sė-dėjo mūsų tėvai ir kaimynas su savo žmona. Kaimynas visiš-kai pilkas, ir jo galva blizga ne-lyginant išbalęs mėnulis. Ir tas mėnulis šviečia kaip tik po mūsų langu.

munisto neliko turguje. Taip laisvės valandos atrodė trum-pos, ir nė juste nepajutome, kaip pradėjo šaukti: apsupti! foto-grafuoja! atsargiau! Ir tikrai buvome nufotografuoti. Vėliau paaiškėjo. Žmonės pradėjo me-šti plytas iš rankų, ir buvome nu-tiesę, kai prilėkė mašinų su ka-riuomene į turgų. Vienam su-kežymyje rusų karininkas pra-dėjo įsakinėti: damoj!, bet mes ne taip jau skubėjome. Liepė karieiviams imtis darbo. Mūsų laisvė Klaipėdos turguje buvo nuslopinta. Daugelis buvo su-imti. Už savaitės ir mane iš-kvietė tardymui, sakydami, kad aš šaukusi valio ir plojusi, ir aiškiai net mano stovėjimo vie-tą nurodė. Dievo malonė mane išgelbėjo; sugebėjau atsikirsti į visus kaltinimus.

Taip, gyvenimas Lietuvoje yra turtingas, kad silkė privedė iki to, jog kariuomenė turėjo būti panaudota. Baisu pagalvoti! Krautuvėse silkų nevisada gau-ni, o jei pasirodo, tai kainos bū-na neįprastos. O, be to, daugiau-sia sugedusios, todėl žmonės ieš-ko galimybę vogti ir tuo būdu padėti savo tautiečiams — pigiau ir geresne preke. Praeitis buvo tokia, kad nereikėjo muštis dėl silkės — sočiai valgėm, net bač-komis pirkdavom.

"Europos Lietuvis", Nr. 42

Aš šnabždu savo broliui: — Dabar tik pažiūrėk, kas bus!

Aš rūpestingai talkau j plikę ir išspiaunu gerai sukramtytos duonos gabaliuką. Gaila — ne-pataičiau! Duonos gabaliukas nukrito į žvyrą. Laimei niekas nieko nepastebi, nes jie kalba-si apie politiką. Taigi, galima pakartoti.

— Dabar aš, — vos girdimai sako mano brolis, su įnirtimu kramtydamas duoną. Jis prisitaiko ir išspiauna. Šį kartą bu-vo gerai nutaikyta: duonos ka-muoliukas pliaukštelėja į švytin-čią plikę. Mudu šokame į lovas, mudu virpame iš juoko, bet, su-kančė dantis, apsimetame be-miegę.

— Tiesiai į vidurį, — vos pa-jėgia negarsiai sušnabždėti ma-no brolis, o jau mudu girdime tė-vo žingsnius laiptais.

Mudu kišame galvas po ant-klodėmis, nelyginant strausai. Bet mudu labai gerai žinome, kad tėvo neapgausime.

Ir štai tėvas jau mūsų kam-baryje.

— Riskitės iš lovos! Tučtuojau! Tik neapsimeskite bemie-gę! Aš judu gerai pažįstu. Kat-ras išspiovė duonos kamuoliuką?

Mudu žvilgtėterėjome kits į ki-tą. Ir staiga mudu apėmė nesu-valdomas juokas.

— Ka-a-r-r-tu! — vos pajė-gėme mudu atsakyti.

Čia tėvo balsas staiga su-stiprėjo beveik iki riksmo.

— Bijokite Dievo! Ką gi kai-mynas pagalvos? Juk gėdos ne-tiek judviem, kiek man; jis pa-galvos, kad aš judu taip pras-tai auklėju.

Tėvo tonas virsta teatrališku: — Gėda: kaimynas pagalvos, kad aš nemokau judvieju pagar-bos duonai! Pagalvos, kad aš mokau judu niekinti duoną, kramtyti ją ir svaityti į galvas!

Bet mudu jaučiame, kad pa-mokslas skirtas ne mudviem, o kaimynui. Todėl tėvas ir kalba taip garsiai, beveik rėkia. Kai-mynas, ten, sode, turi įsitikin-ti, kad tėvas visiškai griežtai nusistatęs prieš duonos kramty-mą ir svaitymą. Bet mudu ži-nome, kad tėvas — mudvieju pusėje, kad jam sunku sulaiky-ti juoką. Mudu gražiai atsipra-šome ir pažadame niekad, nie-kad daugiau nekrėsti pokštų su vyresniais.

— Aš norėčiau ramiai pasi-

vaikščioti sode, o jūsų vaikai pi-la vandenį ir mėto graužtukus!

— spiegia telefonas.

— Aš jiems išpersiu kailį, — atsakau aš.

— Bet išperkite švariai, — vėl spiegia telefonas.

— Žinoma, švariai, — atsa-kau aš ramiai.

Telefonas brakštelėjo: nuomi-ninkas pakabino ragelį.

Aš einu į vaikų kambarį. Juo-du guli po antklodėmis. Bet ar

"Kas? Juokas? Ką? Na, ar ne mu-du su broliu?"

— Riskitės iš lovos! Tučtuojau! — perkūno balsu kartoju aš savo tėvo žodžius. — Tik ne-apsimeskite bemiegę!

Išlenda du berniukai įkaitu-siais veidais.

— Kas pylė vandenį? — griež-tai klausiu aš, pakeldamas bal-są dar labiau. Nuomininkas, ži-noma, stovi čia pat prie sienos ir klausosi, galvoju aš. Tegu klausosi "pasipiktinusio" tėvo pamokslas. O aš, droždamas griežtą pamokslą, galvoju apie tai, kad atiduočiau viską, jei ga-lėčiau vėl pamatyti savo tėvą ir mažąjį broliuką.

Vertė L. U.

Skaitykite

ir platinkite

"NAUJIENAS"

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linkių visiems savo klientams, bičiuliams ir draugams

KAZYS KARAZIJA

GENERALINIS KONTRAKTORIUS

2607 West 51st St.

Tel.: RE 7-5060

LINKSMŲ KALEDŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ LINKI VISIEMS SAVO KLIENTAMS IR DRAUGAMS

BELL - VARPAS REAL ESTATE

6455 So. Kedzie Ave.

PR 8-2233

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo draugams ir pacientams linki

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4157 Archer Avenue

Tel.: Virginia 7-0036

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujųjų Metų linkių visiems savo kostumeriams ir draugams

VAL'S LIQUOR STORE and TAP ROOM

WALTER VALENTAS, Sav.

10358 So. Michigan Ave.

Tel.: CO 4-9806

VILIUS NEIMANTAS IR STASYS KARPIUS

LIETUVISKOS UZEIGOS SAVININKAI

Sveikiname šventų Kalėdų ir Naujųjų Metų progą visus savo draugus, kostumerius ir pažįstamus

3337 So. Lituanica Avenue

Tel.: Virginia 7-8474

LINKIME LINKSMŲ ŠV. KALEDŲ ŠVENČIŲ

NEW LIFE LIQUORS

(Importuoti ir vietiniai gėrimai — specialiai nuolaida parengimam)

MARLJONA IR JUOŽAS RIMKAI, sav.

3234 So. Halsted St.

Tel. CALUMET 5-4555

FUTBOLO KLUBAS "LITUANICA"

Sveikina visus su Šv. Kalėdomis ir Naujais Metais!!!

2622 W. 69th St.

Tel. GR 6-9638

LINKSMŲ KALEDŲ

ir

LAIMINGŲ BEI SEKMINGŲ

1962 METŲ

VISIEMS DRAUGAMS, BIČIULIAMS, PRIETELIAMS IR VISIEMS CHICAGOS LIETUVIAMS LINKI

Povilas ir Sally RIDIKAI

3354 South Halsted St.

CHICAGO, ILL.

YArds 7-1911

PRIEŠKRIŠČIONIŠKOJO DIEVO SŪNAUS GIMIMAS

Seniausias Ozirio, Izidės ir Horaus kultas

Iš visų senovės religinių kultū, seniausias Egipto kultas buvo ir pasiliko įdomiausias ir Vakarų tautos jau arti du tūkstantčiai metų ieško Egipto pa-

laikuose raktų savo iš Rytų paveldėdams misterijoms. Paslaptingi šventovių hieroglifai, obeliskai, sfinksai priešventyklų, keisti lininiai kuni-

gu rūbai, skustos kunigų galvos ir veidai, begaliniai, archaiski ritualai, dievybių stovylos su gyvulių galvomis ir pan, ir šiandien tebestebina klasikinį pasaulį. Kokios misterijos slypi po visų tų nesuprantamų išorės simbolių? Tik ne visi tenori pripažinti, kad tose išorėse slypi jų ieškomieji raktai ir jų pačių misterijos.

Zymiausias, atrodo, buvo dievų trijulės (trejybės) (tėvo Ozirio, motinos Izidės (Isis) ir sūnaus Horaus) kultas, senovėje labai paplitęs Romos imperijoje.

Oziris buvo vienas iš seniausių didžiųjų saulės kulto dievų Egipte. Kaip žemės karaliui jam valdyti gyvus sutvėrimus ištikimai padėjo jo sesuo-žmona Izidė (Isis). Oziris buvo laikomas žmonių globėju ir jų buvo didžiai mylimas, dėl to užitraukė savo pikto brolio Seto (Naktis) pavydą ir kerštą ir tas jį suvedžiojo ir nužudė. Per didelius vargus ir pavojus jo ištikimoji sesuo-žmona Izidė atgavo ozirio kūną ir savo galinga magija jį atgaivino. Oziris savo žemiško sosto iš brolio Seto jau nebeatgavo, užtat iškilmingai nužengė į mirusiųjų pasaulį ir ten patapo mirusiųjų valdovu.

Seto (Nakties) persekiojama Izidė slapstėsi Nilo upės deltos balose, kur jai gimė jos ir Ozirio sūnus Horus. Motinos slaptai užaugintas Horus pasiryžo atkeršyti už savo tėvo mirtį. Įvykusioje "baisiroje kovoje" Horus ir Setas vienas kitą žiauriai sužalojo, bet Setas pagaliau buvo nugalėtas ir Horus triumfališkai žengė į savo tėvo sostą. Tačiau Setas Horui nedavė ramybės, apskūsdamas jį dievų tribunolui ir nuginčydamas Horui teisę užimti savo tėvo sostą. Dievo advokato Toto ginamas Horus bylą laimėjo ir apgynė savo poziciją kaip žemės valdovo. Tikintieji jį įsivaizdavo kaip gerą dievo sūnų, išikūnijimą žmonių vilčių, kad gėris ir tiesa vieną sykį tik laimės.

Horus buvo ne vien gyvųjų įkvėpėjas geriems darbams, jis ėjo dar svarbias pareigas mirusiųjų teisme. Tame požeminame mirusiųjų pasaulyje buvo didžiulė teismo salė, kurioje posėdžiavo keistų demoniškų teisėjų tribunolas ir tam tribunolui kiekvienas naujai miręs turėjo išpažinti savo viso gyvenimo nuodėmes. Jei toks galėjo pasigirti, jog jis gyvendamas žemėje nėra vogęs, nėra sveltimoteriavęs, nėra niekinęs savo karaliaus ir papildęs kitokių nuodėmių, tai ant svarstyklių buvo dedama jo širdis ir tiesos pūkelis — plunksnelė. Jei balansas rodė, kad jis tikrai nėra kaltas, tokį Horus pristatė savo tėvui Ozirui ir toks išjungė ir palaimintųjų mirusiųjų tautą.

Izidė buvo vaizduojama su raguota karūna, kas reiškė, kad ji yra dangiška, gi dangaus simbolis Egipto mitologijoje buvo išreiškiamas karvės atvaizdu. Ragų tarpe saulės diskas reiškė, kad Izidė yra saulės dievų — Ozirio žmona ir Horo motina. Izidės kaip didžiosios Dievo motinos kultas per išstus 300 metų labai konkuravo su krikščionių daug kuo panašiu kultu, kurs laimėjo ir pradėjo sparčiai plisti tik kai imperatorius Theodosius ketvirtame šimtetyje uždarė visas pagonų šventyklas. Tik Nubijoje kai kurios nomadų gentys dar ilgą laiką atsisakė keisti savo oziriską tikybą į krikščioniškąją.

Jau krikščioniška Romos valdžia dar gerą šimtą metų toleravo šventyklą Filuose (Philae) su Ozirio kulto kunigais, ir tik šeštojo šimtmečio pradžioje galingas imperatorius Justinianas istengė pagaliau išnaikinti paskutinį pagonų židinį likviduodamas Izidės šventovę ir įkalindamas jos paskutinius kunigus.

KUO MOTERYS PRANEŠA VYRUS? (Skirta moterims)

Pogrindžio kova tarp abiejų lyčių tur būt tiek pat sena, kaip žmonija. Kadaisė vyrai žiūrėjo į moteris, kaip į verges, ir patriarchytu buvo pagrįsti ne tik santykiai šeimoje, bet ir bendruomenėje (Rytuose patriarchytas išsilaikęs iki šiol). Tiesa, kai kuriuose kraštuose tam tikrais laikotarpiais viešpatavo matriarchytas. Šiuo metu civilizatuose kraštuose kovojama dėl abiejų lyčių lygių teisių, ir ta kova dar nebaigta. Europoje kovojama dėl lygių teisių suteikimo moterims, JAV — dėl tokių pat teisių suteikimo vyrams. Bet viena aišku: vyrai jau niekur nebesudaro "stipresnės" lyties. Moterys pradeda pralenkti vyrus. Pasiskaitykite ir... duokite pasiskaityti savo vyrams.

Draudimų statistika rodo, kad moterys gyvena vidutiniškai 10% ilgiau, negu vyrai. Vyrų amžius trumpesnis visai ne dėl didesnio apskrovimo darbais, o dėl biologinių priežasčių. Tantai seka jau iš to, kad moterys serga rečiau, negu vyrai. Ir gyvulių pasaulyje patelės paprastai gyvena ilgiau už patinus.

Statistika rodo, kad gimsta daugiau berniukų su kokiais nors fiziniiais trūkumais, negu mergaičių.

Pastebėta, kad katastrofų metu (pvz. jūroje, oro puolimų metu) daug daugiau vyrų gauna isterijos priepuolių ir nervų sutrikimų, negu moterų. O vis dėlto kažkodėl labai paplitus klaidinga nuomonė, kad isterija serga beveik išimtinai tik moterys.

Moterys kantriau ir lengviau pakelia fizinius skausmus. Koedukacinėse klasėse pastebėta, kad mergaitės geriau mokosi ir lengviau seka dėstyją. Čia tenka pastebėti, kad tai įvyksta dėl to, kad mergaitės greičiau vystosi ir anksčiau subręsta. Aukštesnėse klasėse ir universitetuose vyrai paveja ir pralenkia mergaites. Vis dėlto

negalima nuslėpti fakto, kad mergaitės darbštesnės.

Laikotarpyje nuo 20 iki 40 metų moterys daug lengviau ir geriau pramoksta svetimų kalbų, nemaloniai nustebindamos vyrus, turėjusius ne kažin kokią nuomonę apie savo žmonių sugebėjimus.

Moterys sugeba kalbėti daug greičiau, negu vyrai; be to jos labai dažnai turi įgimtą oratorišką gabumą.

Daltonistų vyrų sutinkama aštuonis kartus daugiau, negu moterų.

Moterys moka pirkti geriau ir pigiau.

Moterys vidutiniškai kiek daugiau turi palinkimo menui (tiesa, dažnai neaktyvaus).

Procentualiai tris kartus daugiau vyrų, negu moterų, inteligencijos atžvilgiu stovi žemiau vidurkiu.

Tad štai kaip čia yr! Bet teisingumas reikalauja pasakyti, kad kai kuriais atžvilgiais vyrai pranašeni už moteris.

Vyrai turi daug didesnę raumenų jėgą.

Technikos išradimai ir patinūs skaičiavimai — vyrų darbas. Čia vyrai, lygiai, kaip ir abstraktaus bei loginio galvavimo srityje, praneša moteris bent 50%.

Tiesa, eilinės moterys muzikalesnės, negu eiliniai vyrai, bet muzikų-kūrėjų yra tik vyrai.

Taip pat tapyboje ir šiaip menė vyrai dominuoja, labai smarkiai pralenkiami moteris.

Aukšto intelekto vyrų yra daug daugiau, negu moterų, bet tikrai kvailių vyrų taip pat daug daugiau, negu tikrai kvailių moterų.

Franklino Instituto (Filadelfijoje) pranešimu vyrai daug geresni šoferiai, negu moterys. Kaip ten bebūtų, bet vienas Vienos institutas reiškia kaip tik priešingą nuomonę.

Vyrai mažiau tiki prietarais, negu moterys.

Vyrai apamai daug mažiau domisi kitų asmeniškais reikalais, negu moterys.

Vyrai sugeba daug geriau susikoncentruoti sprendami tam tikrą uždavinį, negu moterys.

Vyrai mažiau kerštingi ir greičiau pamiršta skriaudą, negu moterys.

Štai beveik ir visas moterų silpnųjų sąrašas. Jei Jūs, Gerbiamoji Skaitytoja, norite nuslėpti nuo savo vyro šį sąrašą, tai iškirpkite jį!

Jei vyras pirmas perskaitys šį straipsnį, tai jam patariame pasielgti kaip tik priešingai... Vertėjo prierašas. Apsidairęs pastebėjau tame pačiame vieno vokšsko žurnalo puslapy (tik kitoje skiltyje) sekančius "aforizmus":

Moterys, lygiai, kaip ir vaikams, reikia parodyti meilės kaip tik tada, kai jos mažiau siai jos vertos.

Numarinus paskutinius seniausios tikybos kunigus, kurie mokėjo išskaityti egiptiškus hieroglifus, vadinamus „Dievų žodžių raštu“, niekas nebe-mokėjo ne tik aiškinti senojo tikėjimo, bet ir išskaityti gausios tada Egipto literatūros, ir tuo pačiu visa senoji kultūra ir tikyba nūgrimzdė tamsiųjų amžių užmarštin.

J. P.

Malonas džiaugsmo Kalėdų šventėse ir geresnės sėkmės Naujuosiuose 1962 Metuose visiems savo klientams ir draugams linki

Stepas ir Eleonora Matijošaitis

TAVERNOS SAVININKAI

3800 SOUTH WOLCOTT AVE. Tel.: BI 7-9721

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ Naujų Metų linkiu visiems savo klientams, draugams ir pažįstamiems

JONAS VIRBYLA

TAVERNOS SAVININKAS

3415 SO. WALLACE ST. — Tel. AT 5-8903

Didžiausia nelaimė material — turėti iš prigimties ištikimą širdį ir nerasti nieko, kam, galima būtų būti ištikimai.

Jei moteris mėgsta skrybėles, atkreipiančias visų dėmesį, tai tatau reiškia, kad ji tuo, ką turi ant galvos, nori nukreipti dėmesį nuo to, ką ji turi galvoje.

Jei moteris išimtinu atveju

pripažįsta vyrą esant protingesnį už ją, tai vis dėlto čia pat primena, kad protingesnis nusileidžia. Vertė N. S.

Help Keep
Our Economy
Strong

BUY U. S. SAVINGS BONDS

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linkiu visiems klientams, draugams ir pažįstamiems

TREMTIES KAMPAS

ADOLFAS VIRKETIS, Sav.

2259 So. Western Ave. Te.: BI 7-9228

JONIŠKIEČIŲ LABDARYBĖS IR KULTŪROS KLUBAS

linki savo nariams ir visiems lietuviams

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ!

JOHN GASPARAITIS — pirmininkas
ADELA BURBA — vicepirmininkė
JOSEPH KETURAKIS — nutarimų raštininkas
BERNICE ŽEMGULIS — fin. raštininkė
JULIUS KLIMAS — išdėtininkas
MINNIE DANTA — kontr. raštininkė
ROKAS SNIUKAS — korespondentas

FLORIDA WEST COAST LITHUANIAN AMERICAN CITIZENS CLUB

Vardan Valdybos ir narių

linki

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ

IR

LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Tamos ir visiems lietuviams

J. PUNISKO — Pirmininkas
ANELE POCIUS — Vicepirmininkė
V. POPELIS — Nut. raštininkas
J. ZDANIS — Fin. raštininkas
J. VIRDIS — Kasininkas
J. BUKLERIS — Maršalka
J. A. KRUKAS — Reporteris.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems savo draugams ir pacientams linki

DR. ir MRS. PETER T. BRAZIS

Gydytojas ir Chirurgas

2434 West 71st Street

Tel.: HEmlock 4-5849

LINKSMŲ ŠV. KALEDŲ ŠVENČIŲ

linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

KAZYS MALONIS

REAL ESTATE, INSURANCE, NOTARY PUBLIC

6918 So. Talman Ave., Chicago, Ill. PR 8-2071

LINKSMŲ KALEDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

linkime visiems geros valios lietuviams

Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara 54-ta Kuopa, Tampa, Fla.

NARIAI IR VALDYBA

ANTANAS TUPIKAITIS, Pirmininkas
ALEKSANDRAS LAPENAS, Vicepirm.
VINCAS POPELIS, Kasininkas
JUOZAS KRUKAS, Raštininkas

Sveikinu lietuvius su Šv. Kalėdom ir 1962 metais

Gal aš būsiu laimingesnis, gausiu vizą ir galėsiu aplankyti savo gimtąją šalį ir savo giminaičius, tai mano didžiausias troškimas

K. G. URNEZIS

1519 S. OXFORD AVE., LOS ANGELES 6, CALIF.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ PAŠALPOS KLUBAS

Sveikina Naujienas su Kalėdų šventėmis ir linki geriausio pasisekimo lietuviškos spaudos darbe.

1961 METŲ VALDYBA:

LARRY A. LUBIK, pirmininkas
ROSE DIDŽGALVIS, vicepirmininkas
PAUL J. PETRAITIS, nutarimų raštininkas
BERNICE ŽEMGULIS, finansų raštininkas
ED. STACHYRA, kontrolės raštininkas
TED ŽEMGULIS, kasos globėjas
JONAS DIDŽGALVIS, kasininkas
JUOZAS MIKŠIS, maršalka
DR. T. DUNDULIS, daktaras kvotėjas
ANTON JUSAS, korespondentas.

Kaip eskimas Heilu susitiko su angelu.

Tikras kalėdinis nuotykis Grenlandijoje

Čia yra tikras atsitikimas su eskimu Heilu iš Angmagsaliko, Grenlandijos pietų rytų pakraščio, kuriam per Kalėdas pasirodė paties Dievo angelas. Tiesa pasakius, Angmagsalike tik pats stebuklas atsitiko, o Heilu su savo šeima ir giminėmis gyvena už daugelio dienų nuo Ang-

magsaliko kažkur Egede fjordo kitame gale prie paties Arktikos Rato. Beje, pačioje pradžioje reikia paaiškinti, kad tolumoje šiaurėje distancijos yra matuojamos ne myliomis, o dienomis, — kiek dienų trunka šunų rosu savo šeima ir giminėmis gyvena už daugelio dienų nuo Ang-

Heilu nebebuvo jaunas, bet jis buvo jaunas, kai pirmą kartą atkeliavo į Angmagsaliką, atveždama į prekes iškeisti savo visų metų medžioklės žvėrių kailius ir kaulus. Tada jis pirmą kartą pamatė europiečių naujakurių sodybą ir pirmuosius blyškveidžius žmones. Beje, vėliau jį Heilu giminės Tartouk buveinė buvo atsibastęs vienas misionierius, kurs mokėjo eskimų kalbą, ir per keletą dienų jiems pasakojo negirdėtus dalykus apie baltą Dievą ir labai gražius ilgais auksiniais plaukais angelus, neapsakomai gražiai giedančius. Bet kai misionierius daugiau nebegrižo, Tartouko gentis didžiąją dalį jo pasakojimų pamiršo ir palengva vėl grįžo prie savo senųjų žinomųjų dievų Tornato ir Sednos, kuri yra Didžiojo Banginio motina. Heilu iš visų misionieriaus pasakojimų labiausiai patiko, apie to Bultojo Dievo gimimą, kaip tą naktį dangus atsivėrė ir iš jo išskridę pulkai gražių angelų džiūgavo ir giedojo.

Nors Heilu negalėjo tikėti, kad taip šilta ir gražu kur būtų, kaip tas misionierius pasakojo, bet jis nebuvo ir užsipykęs netikėtis. Ką gali žinoti pats nepatyręs?

Vieną žiemą Heilu atkeliavo į Angmagsaliką jūros vėplių ilčių iškeisti į tabaką ir druską. Pasitaikė diena, kada blyškveidžiai atėjusiai šventė savo Bultojo Dievo gimimo sukaktį. Ta proga jis vėl atsiminė jau primirštą misionieriaus pasakojimą apie angelus ir jam užėjo didelis noras užėiti į vieną tų milžiniškų iglų, kuriuose blyškveidžiai gyvena ir iš kurių pro kiaurais permatomas plono ledo plokštės iš vidaus didelės šviesos žibėjo. Labai jau jis norėjo tų žmonių daugiau pasiteirauti, bet įgimtas kuklumas ir nedrąsa nugalėjo, ir jis, užsidėjęs sniego pačiužas ir užsimetęs gėrybių kupiną keičuką, patylomis iščiuožė iš Angmagsaliko. Nedaug turėdamas krovinių, šį kartą jis buvo atčiuožęs, o ne šunimis atvažiuojęs, ir turėjo skubėti, kol po kelių dienų dangaus pakraštyje pasirodys jo tartukų giminės apskriti lediniai nameliai.

Angmagsalikas yra to paties vardo dalis pakraštyje, ir iš jo į Grenlandijos kontinentą reikia perčiuožti platų jūros tarpą. Vos patekęs ant ledo, jis pastebėjo netolimąs kažką baltą kiukšant. Baltas daiktas buvo plonas ir ilgas, pro kurį Heilu turėjo pračiuožti. Staiga Heilu visą pastyro. Priešais jį stovėjo tokia pat būtybė, kokią tas misionierius buvo pavaizdavęs: aukšta, liekna, visa balta ir palaidais ilgais auksiniais plaukais, kurie vėjo pūkšnojami lėtai bangavo. Dievo angelas lygiai toks, kaip misionierius nupasakojo, tik daug gražesnis, ir tas angelas ne ko kito, kaip jo, Heilu, atėjo pasitikti! Drebėdamas iš išgąsčio ir džiaugsmo, Heilu puolė ant ledo ir veidu įsirausė į sniegą, nedrįsdamas akių pakelti aukštyn ir nekantriai laukdamas, kas toliau bus.

Kadangi toliau nieko neatsitiko, tai po kiek laiko Heilu pakėlė galvą. Angelas buvo dingęs... Prieš vandenims užsalant, į Angmagsaliką iš Danijos pas savo tėvą, laivininką Anderseoną, pasisvečiuoti buvo atplaukusi jo dukterė Elkė. Danų kolonijai Angmagsalike susirinkus Anderseno namuose Kalėdų švęstis ir pasilinksminėti, nuo šokių įkaitusi Elkė išbėgo laukan atsivėdinti. Užbėgusi ant ledo "kaip stovė", baltoje suknelėje ir palaidais plaukais, norėjo pasigėrėti tolimos šiaurės nakties žvaigždėmis, kai tas prašliaužiantis eskimas ją sutrukdė ir ji nubėgo vidun. Tai ir viskas!

Bet Heilu, laimingai grįžęs namo, iš iglų į iglų vaikščiodamas visiems su užsidegimu kalbėjo, kaip jam angelas baltuose rūbuose ir palaidais ilgais auksiniais plaukais pasirodė. Jamieji tartukai galvas purtė, nes mandagumas neleido iš pasakotojo atvirai juoktis. Tačiau se-

TYLŲS ŽINGSNIAI GILJAME SNIEGE

Kalėdinis nuotykis tolumoje šiaurėje

Toli, toli šiaurėje, šaltų neramų vandenių pakraštyje, ant akmenų stovi vienišas iš apskritų rastų sureista bakūžė. Čia gyvena Erikas. Kiti gyventojai gyvena gerokai atstulę nuo jūros, ir pasiekti pirmąją sodybą trunka geros dvi valandos. Taigi, Erikas neturi nė vieno gyvo žmogaus, kurį galėtų pavadinti kaimynu. Jis jų ir nepasigenda. Jam užtenka gilios įlankos, akmeninio šlaito ir pačios jūros. Kas rytą Erikas sėdasi į savo valtį, kuri per naktį yra laikoma stiprių lynų pririšta prie geležinio į uolą įleisto kablo. Tuojau už iškyšulio yra jo medžioklės plotai. Jis gerai pažįsta visą pakrantę ir jūros kaprizus, be to, jis puikiai pasijįsta su visais jūros gyventojais, ypač su jūru šunimis, vilkais ir lūtais, kuriuos daugiausia jis ir gaudo. Ir jis turi laimę. Žodžiu, Erikui sekasi.

Diena ar naktis, saulė ar lietus, audra ar speigas, Erikas lyg priaugęs laikosi savo uolos sklypo, kur, dienos nepraleisdamas, velka grobį iš tinklų ir ūdų vandenyje ir iš spastų paskardės krūmuose. Ketverius metus čia gyvendamas, Erikas yra užsigrūdinęs į geležį. Visą iš kailių gaunamą pelną jis krauna į banką, nes nori užtenkamai susitaupyti, kad galėtų atstatyti savo sodybą, kurią prieš keletą metų bangos nusinešė į jūrą.

Gal būt, Eriko gyvenimas taip būtų ir surūdijęs, jei ne nuotykis, kurs pradėjo jį labai įsiutino. Kas drįso ateiti į jo trobelę, kada jis yra jūroje? Ar dar negana to, kad ano kaimelio gyventojai iš jo šaiposi, jį vienuoliu vadindami!

Keletą dienų vėliau, grįžęs gerokai sušalęs tamsų vakarą iš juoda smala pavirtusios jūros, jis vėl randa savo trobelę šiltą, iškurentą, sutvarkytą, net langai numazgoti ir guolio šiaudų maišas aplopytas. Dabar jis pradėjo galvoti: dviejų valandų kelią prieškalėdiniame ore nuo artimiausio kaimo iki čia ateiti, tai gali tik geros širdies žmogus daryti.

Erikas nemažiau nustebo, kai ir trečią vakarą grįžęs rado bakūžę vėl pakurentą, indus išmazgotus ir langus naujomis užlaidomis su gelėmis padabintus. Erikui galvoje nebetelpa. Jis yra prates prieš jūrų šunų, šautuvo, valtios, vėjo, bangų ir staigių skardžių ir jo mintys visą laiką

nieji sutiko, kad anas misionierius galėjo ir tiesą kalbėti, nes Heilu visi iš mažystės pažinojo ir Heilu nebuvo toks žmogus, kurs niekus pasakotų.

Dar daug metų Heilu išgyveno, ir kai jau mirties kailiuose (patalė) gulėjo, pradėjęs kliebėti jis visą laiką į kažką kalbėjo, o samonė atgavęs, tvirtino, kad baltasis angelas buvo pas jį atėjęs.

uzimtos audros nugriauta sodyba, kurią jis būtinai turi atstatyti. Bet kas čia dabar darosi, — jam nebeužtenka nuovokos suprasti. Jis čiupinėja langų užlaidas, pakelia prieš lemos šviesą ant stalo rastą pastatytą pūnso bonką. Erikas jaučia, kaip jam viduje darosi šilta.

Šaltis iš šiaurės vis labiau pradeda kaustyti žemę. Ne tik jo įlanka užšalo, bet ir uolos taip apledėjo, kad kiekvienas žingsnis darosi pavojingas. Erikas, nekartą paslydęs, pervirto ir sykį skaudžiai susitrenkė kelį. Bet Erikas visą laiką galvoja tik apie paslaptį savo trobelės lankytoją spėdamas, kad jis greičiausiai bus ji. Kad tik ji būtų profingesnė ir šiandien tokiu slidžiu keliu nebandytų vėl ateiti! Grįžęs namo apsidžiaugia patyręs, kad ji tikrai buvusi protinga ir šį kartą nebeatėjo. Bet jėgas vidun tiesiog apstulpo: niekada dar per visus ketverius metus jo trobelė nebuvo tokia šilta ir neįaukiau tuščia, kaip šį vakarą...

Kitą dieną jis nebevyko į medžioklę. Kapojo maikas, iš šaltinio prisinešė vandens, pasidirbo naują prie krosnies pastatoma suola ir vakare, viską susitvarkęs, patogiai ant suolo išsitiesė ir įsiūlėjęs į langų užlaidas.

Staiga lauke jis išgirdo žingsnius. Labai tylūs žingsnius per dieną storai pasnigusiam lauke. Kažkas atsargiai atėjo prie trobelės durų.

Erikas tylutėliai atsikėlė ir laukė. Kitapus durų mergaitė irgi laukė, nesiryždama. Ji nerūgalingai spaudė prieš save atsineštą žalią kalėdinį vainikėlį su raudonu kaspinėliu. Staiga ji pastūmė duris, o šioms atsidarė, kone atsimušė į pastyrusį Eriką. Nei vienas, nei kitas nebegalėjo išlarti žodžio. Erikas jautė, kaip jam veide darosi karšta ir rankos drebojo. Jis pažvelgė mergaitėi tiesiai į akis ir pastebėjo, kad ji yra gražiausia mergaitė, kokią jis bet kada yra matęs. Bet ji vis dar nedrįso pakelti akių. Pagaliau, labai švelniai ištare:

— Tu vis vienas... Tenka apsiprasti, išstenojo Erikas. Ir vėl abudu tylėjo.

— Aš atnešiau kalėdinį vainikėlį, pasakė atspėkėjusi.

— Taip, — sutiko Erikas. — Tu man vis tokia gera...

Vėl prasidėjusią tylą mergaitė nutraukė praktišku klausimu:

— Kaip tu manai atstatyti savo kiemą, jei neturi nieko, kas tau padėtų?...

LINKSMŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ Naujų Metų linkime visiems savo klientams ir draugams

ELENA ir PETRAS RIMKAI "ZEMAITIJA" UZEIGOS SAVININKAI

2553 WEST 69 STREET. Tel. RE 7-9635

LINKSMIAUSIŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ Naujų Metų linkime visiems savo klientams, draugams ir pažįstamiems

CHARLES LOUNGE CASMIR ASTRA, Sav.

Čia galima išgerti ir smagiai laiką praleisti

3101 SO. HALSTED ST. Tel. VI 2-6105

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems savo kostumeriams, draugams ir pažįstamiems linki

KAUNAS PARK INN ANNA IR RAY KAUNIETIS

2650 W. 69th St. Tel. GRovehill 6-9753

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

TULPĖ VALGYKLA

2447 West 69th Street

Širdingiausiai sveikinu Kalėdų ir Naujų Metų švenčių proga visus savo draugus, pažįstamus bei kostumerius

MARCIE'S TAVERNA

837 West 34th Place Virginia 7-8704

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki visiems draugams ir klientams

SUZANS PLACE

Z. and G. BADAUSKAI Tavernos savininkai

3238 So. Halsted St. — Tel. DA 6-9460

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams, draugams ir pažįstamiems

BRUNO KLEMKA

Home Builder and General Contractor

3931 W. 62nd Street Chicago 29, Ill. Reliance 5-1384

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams ir draugams

JOES TAVERN

JUOZAS SUTKUS

3337 So. Halsted Street

Tel. LA 3-1538

SEASON'S GREETINGS COLUMBUS

SAVINGS and LOAN ASSOCIATION 2525 WEST 47th STREET LAFayette 3-4284 CHICAGO 32, ILL.

CHARLES J. KOZLOWSKI, Secretary-Manager and STAFF

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki savo klientams ir draugams

KAZYS ČESNAUSKAS

Generalinis kontraktorius namų statybai

6928 So. Maplewood Ave. HE 6-2812

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo kostumeriams ir draugams

MIDWEST PRODUKTŲ KRAUTUVĖ

V. TALLAT - KELPSAI

2300 W. 23rd St. Chicago 8, Illinois Tel. Virginia 7-6771

Vietoj kalėdinių sveikinimų,

aukoju Balfui \$10.00 ir

linkiu linksmų Žiemos švenčių — Kalėdų ir laimingų Naujų Metų visiems savo giminėms, prieteliams ir pažįstamiems.

JUOZAS MOCIŠKIS

3443 S. Lituanica Chicago 8, Illinois

GREETINGS!

Avondale Savings & Loan Association

2965 MILWAUKEE AVE. CHICAGO 18, ILL. PHONE Dickens 2-7700

JONAS TAVERN

Jonas Andriūšinas ir Steponas ir Stasė Viščius visus savo draugus ir klientus sveikina su Kalėdų šventėmis ir linki laimingų Naujų Metų

700 W. 31st Street Tel.: Victory 2-9440

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ

linkime visiems mūsų kostumeriams ir draugams!

REAL RYE BREAD BAKERY

JOHN BALNIS, Sav.

Tel. LAFayette 3-6927

2910 W. 40th St. Chicago, Illinois

LINKSMŲ ŠV. KALĖDŲ ŠVENČIŲ IR LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ LINKI

LORINCAS ir ELENA BURNICKAI

Užeiga, svetainė išnuomavimų vestuvėms ir kitokioms progoms

4500 So. Talman Ave. Tel. VI 7-8465

Ir vėl raudonosios istorijos lapelis

Kokiam liekne augęs, tokiu ir atsiduoda

Maskviniai komunistai su- skato įrodinėti tautų draugys- tę, paremtą partizanų kovo- mis. Šį kartą per "Tarybinį mokytoją" Nr. 91 istorijos mo- kytojams P. Staras įrodinėja tautų draugystę komunisti-

nes istorijos šviesoje. Prie Lietuvos komunistų partijos centro komiteto vei- kia vadinamasis istorijos in- stitutas. To instituto vyr. moks- linių bendradarbiu yra P. Sta- ras, keliolikos komunistinės is-

torijos straipsnių autorius. Anot jo, Lenino išugdytoji tau- tų draugystė praktiškai gyvai pasireiškusi Lietuvoje partizan- inėse kovose vokiečių okupa- cijos metu. Menamai vienas pirmųjų partizanų būrių buvo susimėlęs Jonavos apylinkėse. Čia užsiliko sužeistų raudon- armiečių, kuriuos paslėpė vie- tos gyventojai.

Zinoti verta, kad Jonavos apylinkė, iš carinės Rusijos okupacijos metu, buvo užsil- kusių rusų kolonistų. Tai to- kie tokius pažino ir į svečius pasivadino. Tų sužeistų raudon- armiečių būta: A. Kovzev, N. Solovjov, M. Pisarevski ir kiti. O jiems partizaniniuose veiksmuose talkininkavo iš vietos gyventojų: P. Golubov, T. Sosurov, Ch. Jefimov ir (su lietuviškomis pavardėmis) J. Orlauskas bei A. Banulevičius. Tas būrys menamai buvo pa- sivadinęs "Liaudies keršytoju". Menamai jame buvo apie 40 kovotojų. O to būrio vadais buvę Pranas Zibertas ir V. Ku- nickis.

Čia tenka pastebėti, kad Pranas Zibertas (1895-1942) buvo pirmasis Lietuvos nepriklausomybės metais šiauliuose nutei- stas kalėti 20 metų kaip žmog- žudys. Kalėjime jis suartėjo su komunistais. 1940 m. išėjęs iš kalėjimo, jis jau skaitėsi kom- unistu. Kaip toks buvo išrin- ktas į vadinamąjį liaudies sei- mą ir kartu su Justu Paleckiu, Antanu Snieckum išvyko į Maskvą "Stalino saulės" par- vežti Lietuvai. Jis visur mela- gingai buvo pristatomas kaip asmuo už komunizmą kalėji- me išsėdėjęs 20 metų. Lietuvos teismų praktikoje niekas iš komunistų daugiau 10 metų ka- lėjimu nebuvo baudžiamas. Di- desnės bausmės buvo skiriamos tik kriminalistams, ypač žmogžudžiams. Tokių bausmę — 20 metų kalėjimo — buvo nuspėjęs ir Pranas Zibertas.

Tiesa, Jonavos apylinkėse vokiečių okupacijos metais siautėjo plėšikautojų būrys, kuris pusėtinai tenkė- čius gyventojus vargino. Paga- liau 1942 m. balandžio 3 d. miške netoli Baltroniškių kai- mo, tas būrys buvo aptiktas ir vokiečių policijos sušaudy- tas. Bet Pranas Zibertas toje kovoje nedalyvavo. Jis vėliau vokiečių buvo sušaudytas.

Komunistų istorijos institu- to vyr. mokslinis bendradarbis P. Staras tą plėšikautojų būrį pavadina partizaniniu ir kaip pavyzdį nurodo tautų drau- gystę. O faktiškai tame būry- je lietuvių kaip ir nebūta. Ar tam būriui priklausė Pranas Zibertas, žinių neturima. Apie to būrio suaukinimą spaudoje tada buvo trumpai suminė- ta, bet nebuvo pranešta, kad kartu su kitais sušaudytas ir P. Zibertas. Jei toksai tarp nu- kautų būtų buvęs rastas, jo pavardė būtų buvusi paskelb- ta, nes jis, teistas už žmogžu- dystę, pirmos bolševikų oku- pacijos metu garsėjo kaip as- muo, išvykęs į Maskvą parvež- ti Lietuvai "Stalino saulės"...

Istorikas P. Staras teigia, kad susirėmė su tuo plėšikau- tojų būriu žuvo pulkininkas Kalinauskas, Alyta pasivadinęs, kuris menamai vadovavo "buržuazinių nacionalistų" bū- riui, anuos "partizanus" nai- kinusiam.

Ir čia bene prasikišta. Vargu pulkininkas Kalinauskas, jei iš viso tokis buvo, Alyta pa- sivadinė. Pulkininkas Alyta čia pat, netoli Jonavos gyveno savo ūkyje. Alyta jo buvo tik- ra pavardė. Alyta ramiai savo ūkyje gyveno ir jokiose ki- tose pareigose nebuvo. Vietos apylinkėje gyvenę rusai kolo- nistai nekenė pulkininko Aly- tos. Bolševikams Lietuvą oku- pavus, jie tykojo Alytos sody- bos turto. Deja, jiems nepavy- ko jį išgrabstyti, ir pulkinin- kas Alyta, nors buvo jų skun- džiamas, išliko nesuimtas ir Sibiran neišgabentas. 1942 m.

vasarėjant, vakare sutemus, pulkininkas Alyta buvo iš kie- mo per langą vienu šūviu nu- šautas. Kadangi toje žmogžu- dystėje buvo įtarti jo kaimy- nai, tai jie ir nukentėjo. Iš tos apylinkės nemaža jaunimo bu- vo vokiečių suimta ir Vokietij- on išgabenta įvairiems dar- bams.

Kiti krevi raudonos istorijos keliai

"Istorikas" P. Staras rašo, kad buvo suruošta mokslinė ekspedicija, kuri dirbusi kele- tą savaitę rinkdama medžiagą apie partizanų būrius. Bet savo rašte jis nenurodo jokių šaltinių, kuriais pasirėmęs su- teikia tas žinias. Na, daugeliu atvejų istoriniai šaltiniai ne- tarnauja komunistų "tiesai". Dažnai tokia dokumentuota medžiaga visa, kas komunistų teigiama, apversta aukštyn ko- jomis. Tas pats P. Staras da- bar kalba apie Lenino išugdy- tą draugystę, o ne taip seniai buvo rašyta ir sakyta apie Sta- lino praktikuotą tautų drau- gystę. Tačiau iš dokumentų pasirodė, kad Stalinas buvo vienas didžiausių žmogžudžių, kuris įvairiomis priemonėmis ir būdais naikino savo asme- ninis priešus. Tai ir tas "Liau- dies keršytojų" būrys pasirody- tų visai kitoje šviesoje, jei Jo- navos apylinkės gyventojai ga- lėtų visai laisvai atpasakoti, dokumentais paremti, kokis tikrumoje tas būrys buvo ir kam jis dirbė.

Toliau "istorikas" P. Staras rašo, kad menamai Panevėžio apylinkėje veikęs partizanų būrys, Karolio Požėlos vardu pasivadinęs. Ir kad to būrio partizanai nešioję raudonus ženklukus... Pasakė... kuris iš partizanų, slapta veikęs, drįs nešioti ženklą, kuris ro- dytų, kas jis yra.

Menamai tas būrys buvo

Česlovo Remeikio išduotas. Girdi, 1942 m. birželio 5 d. vo- kiekėjų nepaprasto teismo buvo nuteista 48 to partizaninio bū- rio aktyvistus sušaudyti ir bau- smė buvo įvykdyta Kaizerlin- go miške.

Yra žinoma, kad Kaizerlin- go miške buvo vokiečių šau- domi žyda. Nebuvo girdėti, kad kas kitas toje vietoje bū- tų sušaudytas. Girdi, vėliau iš K. Požėlos partizanų būrio pa- bėgusių ir belaisvių išikūrė "Gražinos" partizanų būrys. Šio būrio nariai dėvėję raudon- nos medžiagos raištis su trimis baltomis raidėmis — LKP.

Ir vėl graži pasakėlė. Tik kas ja patikės, kad buvo pa- sirinktas "Gražinos" vardas ir toks raudonas raištis... tarp pogrindyje veikusių... Tai, gir- di, buvusi partizanų šventa re- likvija, tvirtas įsipareigojimas gyvybės kaina ginti gimtinės vietas. O kas "tų gimtų vietų" tais partizanis buvo? P. Sta- ras nurodo: M. Rybykov, P. Savčenko, Ch. Zilberis ir kiti, jų tarpe menamai ir akmen- skaldis Povilas Vaičiūnas. Jie esą turėję net savo vėliavą...

Taip visa dabar dailinama, gražinama vardan tos neigy- vendintos tautų draugystės.

"Iš visos širdies poėjo jis (22 komunistų partijos suya- žiavimas) Nikitai Chruščiovui, kuris iškilmingai pareiškė, jog niekad nepasikartos asmeny- bės kulto laikai". (M. Sluckis, "Literatūra ir menas" Nr. 44).

"Mes visi gerai suprantame, kokį žymų indėlį į tolesnį marksizmo - leninizmo teori- jos vystymąsi, į praktinį mūsų partijos generalinės linijos įgy- vendinimą įnešė Nikita Chruščiovas". (Audringi plojimai. A. Snieckaus kalba, pasakyta kompartijos 22 suvažiavime). Ir: "Su nemirštamojo Lenino vėliava, didžiajam Stalinui iš- mintingai vadovaujant — pir- mynį į komunizmo pergalę."

Pasibaigus pranešimui, visi delegatai sustoja, karštai svei- kina draugą Stalingą audringa ir ilgai trunkančia ovacija. Iš visų pusių sklinda šūkliai: Ura! Tegyvuoja didysis Stalinas! Brangiam Stalinui — ura! Te- gyvuoja mūsų mylimasis va- das ir mokytojas draugas Sta- linas — ura! (1952 m. kompar- tijos 19 suvažiavime Malenko- vo apyskaitinis pranešimas). Ir čia vieta prisiminti, kad

1941 m. birželio 22 d. visa lie- tuvių tauta sukilo prieš oku- pantus. Iš Kauno tą pačią die- ną sukilusieji gyventojai oku- pantus rusus išvijo ir tik į tre- čią dieną atžygiavo Vokietijos kariuomenės dalinys jau į lie- tuvių valdomą Kauną, nuo o- kupantų apvalytą. Tai tokia buvo "tautų draugystė", Stali- no ugdoma, maskvinių komu- nistų įgyvendinama. Tai ir bu-

vo tie tikrieji Lietuvos parti- zantai, kurie išvijo maskvinius okupantus, ne rožėmis pasi- tina sukilusieji gyventojai oku- pantus, bet visą Lietuvą nusė- jo slapta savo spauda ir įvai- riais būdais okupantų spau- džiamas jaunimas nepasidavė rudyjų vokiečių okupantų su- viliojamas ir jų gretas.

"Istorikas" P. Staras nepri- stisų įgyvendinama. Tai ir bu-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

Linksmų Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linki visiems savo kostumeriams ir draugams

A. P. Staisiunas Handy Hardware

PAINTS — GLASS — PLUMBING — ELECTRICAL SUPPLIES

2652 W. 71st Street. Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-8852

Kalėdų ir Naujųjų Metų švenčių proga

širdingai sveikinam Naujųjų vyriausią redaktorių Dr. P. Grigaitį, visą redakcijos štabą, administratorių M. Gudelį ir visus tarnautojus!

Visiems linkime sveikatos, sekmės ir ištvermės Jūsų pareigose!

S. L. A. 134-ta Moterų kuopa

Kalėdų švenčių ir Naujųjų 1962 Metų proga

nuoširdžiai sveikinamė visus mielus savo bendradarbius, klientus, draugus, pažįstamus ir bendrai visą lietuvišką visuomenę, linkėdami šventiškos nuotaikos bei linksmybės, tyro džiaugsmo su vidiniu pasitenkinimu, pelnyto pasisekimo ir geros sveikatos!

P. LEONAS REAL ESTATE

2735 West 71st Street Chicago 29, Illinois
Tel: WAilbrook 5-6015

Brighton Parko Lietuvių Moterų Klubas

LINKI NARĖMS IR RĖMĖJAMS
LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ METŲ

VALDYBA

ADELA BURBA, Pirmininkė
JULIA SACAUSKAS, Vicepirmininkė
ESTELLE McNAMEE, Nutarimų raštininkė
BERNICE ŽEMGULIS, Fin. raštininkė
ADELE SANKŪS, Kasininkė
CONNIE BUDRICK, Kontr. raštininkė
ADELA BURBA, Korespondentė.

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linkim visiems savo klientams, bičiuliams ir draugams

L. STAŠAITIS & CO. GENERAL CONTRACTORS

6043 So. Sawyer Ave. Chicago 29, Ill. PR 8-8378

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų visiems savo kostumeriams ir draugams linki

STASYS IR JUZEFA RAMANAUSKAI MAISTO KRAUTUVE

4559 S. Hermitage Ave. Tel. YArds 7-1564

Linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų linki savo klientams ir prieteliams

PETER P. MANKUS

Siuvam naujus drabužius, taipgi išvalom ir išprosinam.

2230 West 22nd Street Chicago, Ill.
Phone: FRontier 6-0198

Linksmų šv. Kalėdų švenčių ir laimingų Naujų Metų linkime visiems savo klientams ir draugams

JULIA'S RESTAURANT

STANLEY, JULIA IR SONUS BENEDIKTAS, sav.

4656 So. Western Ave. Tel. VI 7-9400
CHICAGO, ULL.

ŽEMAIČIŲ KULTŪROS KLUBAS SVEIKINA NAUJIE NAS

LINKI NARIAMS IR RĖMĖJAMS
LINKSMŲ KALĖDŲ IR
LAIMINGŲ NAUJŲJŲ METŲ

LAI GYVUOJA
ŽEMAIČIAI
PER AMŽIUS!!!

LIETUVIŲ ŽAGARIEČIŲ KLUBAS

LINKI NARIAMS IR RĖMĖJAMS
linksmų Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų

VALDYBA

P. MASLIONIŲS — Pirmininkas
J. DIDŽGALVIS — Vicepirmininkas
H. DANTA — Fin. raštininkas
A. SANKUS — Išdėminkas
J. KETURAKIS — Nutarimų raštininkas
M. MASIULIS — Išd. globėjas
ADELA BURBA — korespondentė

ERŽVILKO DRAUGISKAS KLUBAS

LINKI NARIAMS IR RĖMĖJAMS
LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ
NAUJŲJŲ METŲ!

VALDYBA

CHARLES REDECKE, Pirmininkas
JUOZAS BALICAS, Vicepirmininkas
ADELA BURBA, Nutarimų raštininkė
BERNICE ŽEMGULIS, Finansų raštininkė
HELEN VENGELIAUSKAS, Išdėminkė

PAKELIUI IŠ BETLIEJAUS

Marco Polo apie anuos tris karalius

Senovėje Persija buvo didelė ir tauri šalis, bet dabar (t. y. 13 amžiaus pabaigoje) yra iš didžiausios dalies totorių su-naikinta. Persijoje yra miestai Saba, iš kurio pradėjo kelionę, tie trys karaliai (magi) i Betliejų pagarbinti Kristų; visi trys yra palaidoti šiame mieste gražiame manzoliejų ir visi trys tebeturi pilnai barzdas ir plaukus. Vienas vadinosi Baldasaras, kitas — Gasparas, o trečias — Melchioras. Marco (taip save vadina autorius) dažnai klausinėdavo šiame mieste apie tuos tris karalius, bet niekas nieko negalėdavo jam papasakoti, išskyrus, kad jie buvo čia palaidoti senais laikais.

Po trijų dienų kelionės pasiekė pilį vardu Palasata, kas reiškia ugnies garbintojų pilį; ir tiesa, šios pilies gyventojai garbina ugnį dėl šios priežasties. Šios pilies žmonės sako, kad senovėje trys šio krašto karaliai iškeliauvo pagarbinti kokį tai ką tik gimusį karalių ir pasiemė trejųjų dovanų — aukso, kodylo ir myro; aukso, jei paaiškėtų, kad jis yra žemiškas karalius, kodylo, jei paaiškėtų, kad jis yra Dievas, ir myro, jei paaiškėtų, kad jis yra mirtingasis. Pristačius karalius Kristui, pats jauniausias jį pirma pagarbiavo ir jam padavė jam papasakoti, išskyrus, kad jie buvo čia palaidoti senais laikais.

riausias karalius, ir kiekvienam atrodo, kad jis yra jo ūgio ir amžiaus.

Palyginę savo išpūdžius kartū, jie nutarė tuoj eiti pasimelsti, ir tada jis jems pasirodė savo tikrojo amžiaus. Kai jie pasirodė eiti, vaikas padavė uždarytą dėžutę, kurią jie nešė keleta dienų. Pakilus smalsumui, kas toj dėžėj yra, jie ją atidarė ir rado akmenį, kuris turėjo reikšti tvirtą tikėjimą, kaip pats akmuo, gautas nuo jo.

Bel kai jie pamatė akmenį, jie nusistebėjo ir, pasijutę nusivylę, sviedė jį į kokį tai šulinį, iš kurio tuoj išsiveržė ugnis. Tai pamatę, jie ėmė gailėtis savo pasielgimo ir parsinešė šios ugnies namo. Jie padėjo ugnį į vieną iš savo bažnyčių ir, žiūrėję, kad ji nuolatai degtų; ją garbino kaip dievą ir atnašavo jai visas savo aukas. Jei ji kada užgesa, jie eina prie pirmą kartą ugnies šaltinio, kur jie įsviedė akmenį ir kur ugnis niekad neužgesa. Jie ima ugnį tik iš ten. Ir dėlto ano krašto žmonės garbina ugnį. Yra tiesa ir tai, kad vienas karalius buvo iš Sabos, kitas iš Diavos ir trečias iš anos pilies.

St. V-ras (Iš The Travels of Marco Polo)

Sukčius, kurs karalių apgavo

Armėnų apysakaitė

Vieno karaliaus patarėjas, prisitinęs prie savo viešpaties, tarė:

— Viešpatie, mieste sukinėjasi toks sukčius, kuris padorius piliečius taip apskriai apsuks, kad tie be niekur nieko jam savo pinigus atiduoda.

— Kaip tai? — paklausė karalius.

— Taip, viešpatie, — tęsė patarėjas. Jis turi savo taktiką. Jis į tave pradeda taip greit kalbėti, kad dar nespėjęs susiorientuoti esi jam savo pinigus atidavęs ir jis jau yra dingęs.

— Aš tau netikiu, — suabejojo karalius.

— Bet kad tai švenčiausia tiesa, viešpatie karaliau! — prisaukavo patarėjas.

— Eik ir atvesk man jį, —

liepė karalius. — Aš noriu pamatyti, kaip jis mane apgaus. Bet jei jis to nepadarys, tai tu atsakysi savo galva.

Patarėjas nuėjo pas sukčių ir sako:

— Karalius liepė, kad tu jį apgautum, ir aš tau patariu tai padaryti.

— Kas, ar aš, karalių turiu apgauti? Sergėk Dieve! — kviavojo sukčius.

— Jei tu jo neapgausi, aš neteksiu galvos, — prisipažino patarėjas, bet ir tu neteksi savosios. — Patarėjas atvedė sukčių pas po didenybę.

— Girdžiu, kad tu apgauni gudriausius žmones, išvildamas jų pinigus, — pradėjo karalius. — Aš laikau save pakankamai išmintingu. Pabandyk ir apgauti mane!

— O, visų gyvųjų valdove karaliau, — graudenosi sukčius. — Verkdamas norėčiau išpildyti tavo valią, bet tatau nėra galima. Aš užstaciau visus savo įrankius, o be savo įrankių aš negalėčiau apmanti nė paprasčiausio kaimo berno. Aš esu tavo valioje, o karaliau...

— Eik, ašinešk savo įrankius! — įsakė karalius.

— Aš negaliu išpirkti, pinigų neturiu, — teisinosi sukčius.

— Tai už kiek savo įrankius užstatei? — paklausė karalius.

— Du šimtus auksinių.

— Patarėjau, duok jam du šimtus auksinių ir leisk jam atsigabenti savo įrankius. Tada mes pamatysime, kaip jis mane apgaus.

Patarėjas įteikė sukčiui du šimtus auksinių gabalų. Sukčius pažadėjo po poros valandų sugrįžti ir atsitolino žemiausiai nusilenkdamas. Karalius atsisėdo į sostą laukti. Patarėjo lūpose žaidė mažytė šypsenėlė.

— Tu bene juokiesi? — rūšiai paklausė karalius.

— Belaukdamas sukčiaus grįžtant, tu susilauksi anūkų ir prannūkų, o išmintingasis gyvųjų karaliau, — atsakė patarėjas. Jis tave apgavo. Visas to sukčiaus įrankis yra jo liežuvis!

IR VĖL...

(Atkelta iš 7-to psl.)

simena ir prisiminti negali (kitaip komunistu nebūtų) tas lietuvių kovas prieš vienus ir kitus okupantus tikslu apginti savo šalies laisvę — Lietuvos nepriklausomybę.

Tautų draugystė gimsta laisvose gyvenimo sąlygose, laisvai bendradarbiaujant kaip lygus su lygiu, kaip laisvas su laisvu.

Tautų draugystė nėra įmanoma raudonosios baudžiosios metais, kai valdančiu luomu priešakyje pastatoma monopolinėmis teisėmis besinaudojanti kompartija, o šią tvarko "vyresnysis brolis" rusas, prieš kurį visi turi lenktis, jo kalbą brukamai įsisavinti, jam visur pirmą vietą užleisti, kai jis kolonistu — "specialistu" apgyvendinamas toje pačioje Lietuvoje, kurios žmonės išties šimtmetį gynė savo žemes nuo Maskvos okupanto ir kovojo dėl savo valstybės atstatymo.

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

Anglai pakeis savo pinigine valiuta į dešimtainę sistemą

Kaip buvo lietuviškoje spaudoje rašyta, amerikiečiai 1962 metais ruošiasi priimti įstatymą, įvesdinantį dešimtainę matavimų sistemą. Vietoj svarų būtų kilogramai, vietoj mylių — kilometrai, vietoj inčų — centimetrai ir t. t.

Dabar pranešama, kad kon-servatyvūs anglai ruošiasi savo archajišką pinigine sistemą (šilingai, svarai...) pakeisti dešimtaine sistema. Tokių "drastiškų" reformų britai įimsis, kadangi įsijungė į Europos ekonominę sistemą savo painia pinigine buhalterija sudarytų per daug sunkumo kitoms Europos tautoms, besitvarkančioms dešimtaine sistema.

Manytina, po to ir anglai nutars visus savo matus taip pat pakeisti į dešimtainę sistemą.

"NAUJIENAS" SKAITO VISŲ SROVIŲ ŽMONES: DARBININKAI, BIZNIERIAI, PROFESIONALAI, DVASININKAI, VALSITYBININKAI, MOKSLININKAI JIE ŽINO, KAD "NAUJIENOS" PADUODA TEISINGIAUSIAS ZINIAS IR GERIAUSIUS RASTUS

ZIEMOS ŠVENČIŲ — KALĖDŲ IR NAUJUŲ METŲ proga sveikiname visus giminių, draugus ir gausius pažįstamus

POVILAS ir SOFIJA MILASEVIČIAI

LINKSMŲ KALĖDŲ IR LAIMINGŲ NAUJUŲ METŲ

S. BALZEKAS, Sr.

S. BALZEKAS, Jr.

DRAUGAMS,
KOSTUMERIAMS

— IR —

VISIEMS
LIETUVIAMS!

Balzekas Motor Sales, Inc.

CHRYSLER — PLYMOUTH — Distributor

"U WILL LIKE US"

4030 Archer Avenue

Telephone Virginia 7-1515

Linksmų Kalėdų ir Laimingų Naujųjų Metų

linki visiems geros valios lietuviams

METROPOLITAN STATE BANK

2201 WEST CERMAK ROAD

Kampas LEAVITT STREET

BANKO VALDYBA IR DIREKTORIAI

Širdingai sveikina savo tautiečius lietuvius ir linki jiems linksmų KALĖDŲ ŠVENČIŲ

ALFONSE F. WELLS

TEISEJAS

Širdingai sveikinu savo klientus ir visus Chicagos lietuvius, sulaukusius

ŠVENTŲ KALĖDŲ IR LINKSMŲ NAUJUŲ METŲ!

Linkiu jiems laimės, linksmybės ir taikos!

Noriu, kad ateinantieji metai mus — lietuvius — dar labiau sujungtų į vieną, nepalaužiamą ir nesuskaldomą vienetą.

Esame maža tauta, bet mūsų tautiečiai pastovūs, teisingi ir garbingi žmonės. Mums tikrai kartais trūksta vienybės. Bet didelis mūsų poetas pasakė: "Kur vienybė — ten galybė". Jeigu ateinančiais metais mes galėtume pasiekti poeto minimos vienybės, tai padarytume neapsakomai didelę pažangą lietuvių gyvenime. Tai būtų didžiausias mūsų laimėjimas.

Lai šie kulkūs mano žodžiai tampa kūnu!

ADV. CHARLES P. KAL